

Jaarstukken 2019

Recreatieschap Rottemeren

Versie: 6 juli 2020

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2019	2
1. BESTUURLIJKE SAMENVATTING	2
2. LEESWIJZER	6
3. PROGRAMMAVERANTWOORDING	7
3.1 PROGRAMMA BEHEER, ONDERHOUD EN EXPLOITATIE GEBIEDEN	7
3.2 PROGRAMMA ONTWIKKELING	14
3.3 ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	22
3.4 OVERZICHT OVERHEAD	24
4. PARAGRAFEN	27
4.1 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	27
4.2 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN	31
4.3 FINANCIERING	34
4.4 GRONDBELEID	36
4.5 BEDRIJFSVOERING	37
JAARREKENING 2019	38
5.1 BALANS PER 31 DECEMBER 2019	39
5.2 OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2019	40
5.3 GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING	41
5.4 TOELICHTING OP DE BALANS	44
5.5 TOELICHTING OP HET OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2019	54
5.6 VERDELING NAAR TAAKVELDEN	64

JAARVERSLAG 2019

1. Bestuurlijke samenvatting

In deze bestuurlijke samenvatting zijn de gerealiseerde speerpunten per programma opgenomen. Deze punten zijn verder uitgewerkt in hoofdstuk 3: Programmaverantwoording.

Bestuurlijke aangelegenheden

Op 1 januari 2018 is de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling in werking getreden. Hiermee is de regeling omgezet van een gemengde regeling (waaraan raden en colleges deelnemen) naar een collegeregeling (waaraan uitsluitend colleges deelnemen). De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling voorziet in de instelling van een vaste adviescommissie 'voor de periodieke afstemming op het gebied van de beleidsterreinen van de taken en de kaderstelling'. Het Algemeen Bestuur heeft eind 2018 deze Vaste Ambtelijke Adviescommissie (VAAC Rottemeren) ingesteld.

Sinds 2017 verricht Staatsbosbeheer de dienstverlening aan Recreatieschap Rottemeren. De samenwerking tussen het recreatieschap en Staatsbosbeheer is vanaf 1 januari 2019 vormgegeven in de Samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer-Recreatieschap Rottemeren voor de periode 2019 tot en met 2023.

Er zijn in 2019 geen bestuurswisselingen geweest. De samenstelling van het Algemeen en het Dagelijks Bestuur is als volgt:

- Rotterdam: de heren B. Wijbenga (tevens voorzitter) en S. de Langen;
- Lansingerland: de heer S. Fortuyn (tevens DB-lid) en mevrouw K. Arends;
- Zuidplas: de heren D.A. den Haas (tevens DB-lid) en J. Hordijk.

Kader en Ontwikkelplan

In de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling is bepaald dat de raden van de deelnemende gemeenten de kaders voor het recreatiebeleid vaststellen. Bovendien vragen opgaven als toenemende verstedelijking, klimaatopgaven en gezondheid om een nieuwe visie op de functie en inrichting van het gebied. Om hier invulling aan te geven heeft het recreatieschap in 2018 de notitie "Ruimte voor een groenblauwe toekomst – koers en ambities voor recreatief landschapspark Rottemeren" opgesteld. De gemeenteraden van de drie deelnemende gemeenten hebben deze notitie vastgesteld als kaderstellend document. Als uitwerking hiervan is in 2019 gestart met het opstellen van het Ontwikkelplan Rottemeren voor de komende 10 jaar.

Beheer, Onderhoud en Exploitatie

Het jaarlijks terugkerende reguliere onderhoud is binnen de financiële en inhoudelijke bestuurlijke kaders uitgevoerd. Naast de geplande werkzaamheden is een aantal niet-geplande (noodzakelijke) werkzaamheden uitgevoerd, zoals het extra maaien van waterplanten in de Willem-Alexander Roeibaan.

Planmatig bosbeheer en essentaksterfte

In 2019 is veel aandacht uitgegaan naar de essentaksterfte. Het Dagelijks Bestuur heeft in 2017 een plan van aanpak vastgesteld waarin de bestrijding van deze ziekte meegenomen wordt met de uitvoering van planmatig bosbeheer. Inmiddels zijn de boswerkzaamheden in de eerste twee werkblokken Bleiswijkse Zoom Noord en Lage Bergse Bos uitgevoerd. Voorts zijn de voorbereidingen gestart voor uitvoering van het derde werkblok Bleiswijkse Zoom Zuid in 2020 en het vierde werkblok Hoge Bergse Bos in 2021.

Naar aanleiding van de uitgevoerde werkzaamheden in de eerste twee werkblokken en het zichtbaar worden van de impact van de werkzaamheden in het derde werkblok is met name binnen de gemeente Lansingerland maatschappelijke onrust ontstaan. Dit heeft ertoe geleid dat de actiegroep 'Stop de bomenkap Lansingerland' is ontstaan en dat in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 8 juli 2019 twee petities zijn overhandigd aan de voorzitter van het recreatieschap. Verder zijn door de gemeenteraden van Lansingerland en Rotterdam vragen gesteld aan het recreatieschap.

Bovenstaande vormde aanleiding om de Wageningen University & Research (WUR) te vragen advies uit te brengen over de aanpak en de uitvoering van het bosbeheer en de essentaksterfte. Het recreatieschap heeft het door de WUR uitgebrachte advies en de daarin opgenomen aanbevelingen overgenomen. Dit houdt onder andere in dat waar mogelijk licht aangetaste essen die geen gevaar opleveren voor bezoekers blijven staan.

Verder heeft het recreatieschap de door essentaksterfte aangetaste laanbeplanting langs de Merenweg laten beoordelen door een onafhankelijk bureau. De resultaten van deze beoordeling zijn besproken tijdens een gezamenlijke schouw waarbij onder andere vertegenwoordigers van de actiegroep en diverse raadsleden aanwezig waren. Naar aanleiding van de uitkomsten van de beoordeling en de schouw heeft het recreatieschap besloten de laanbeplanting voorlopig te handhaven. Voorts heeft het schap besloten een regulier overleg op te starten met de actiegroep en hen te betrekken bij het voorbereiden van kap- en herplantplannen,

Groot onderhoud

Naast het reguliere onderhoud is voor een bedrag van circa € 1,7 miljoen groot onderhoud uitgevoerd. De vanuit 2018 doorgeschoven werkzaamheden zijn hiermee tot afronding gebracht en een belangrijk deel van het programma voor 2019 is uitgevoerd. Een deel van het programma groot onderhoud 2019 ad. € 1,1 miljoen wordt in 2020 uitgevoerd.

Ontwikkelingen

Op een aantal projecten is vermeldenswaardige voortgang geboekt. Noemenswaardig zijn de vaststelling van het voorlopig ontwerp voor de Kwaliteitsimpuls Lage Bergse Bos, het ontwerp van nieuwe bewegwijzering en markeringen voor het gebied, de uitgevoerde marketingcampagnes 'Ook dit is De Rotte', de uitvoering van een verkeerskundig onderzoek als bouwsteen voor het Ontwikkelplan Rottmeren en de realisatie van de laatste onderdelen van het project Kwaliteitsimpuls Biodiversiteit.

COVID-19 (Corona)

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Financiële samenvatting

Het jaarresultaat 2019 bedraagt € 140.800 voordelig ten opzichte van de bij de Najaarsrapportage 2019 gewijzigde Programmabegroting 2019. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten gebiedsbeheer, lagere waterschapsbelastingen en lasten lagere bestuurskosten.

Exploitatie

De resultaten per programma zijn als volgt:

Progr	Omschrijving	Resultaat	V/N
1	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	€ 112.255	V
2	Ontwikkeling	€ 3.250	V
3	Algemene dekkingsmiddelen	€ 7.995	V
-	Overhead	€ 17.300	V
	Jaarresultaat 2019	€ 140.800	V

V = voordelig; N = nadelig

In het volgende overzicht zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting 2019 weergegeven.

Onderwerp	Bedrag	V/N	Programma	Product
Lagere lasten gebiedsbeheer	48.662	V	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	gebiedsbeheer
Minder opbrengst vergunningen en leges	10.220	N	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Gebiedsbeheer
Lagere lasten voor belastingen	63.499	V	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Economisch beheer
Krediet Warmteleiding Rotterdam - Leiden	595	V	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Kredieten
Hogere lasten communicatie	5.411	N	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Communicatie
Krediet Marketingstrategie Rotte	3.250	V	Ontwikkelingen	Kredieten
Onvoorzien	7.000	V	Algemene dekkingsmiddelen	Algemene dekkingsmiddelen
Lagere lasten bestuurlijke aangelegenheden	17.300	V	Overhead	Bestuursproducten
Subtotaal	€ 124.675	V		
Overige verschillen	16.125	V		
Jaarresultaat 2019	€ 140.800	V		

V = voordelig; N = nadelig

Voor een specificatie en nadere analyse van de genoemde verschillen wordt verwezen naar de toelichtingen bij de programma's.

Exploitatie 2019 en meerjarenraming 2020-2022

Voorgesteld wordt om van het saldo het jaarresultaat 2019 van € 140.800 toe te voegen aan de Algemene Reserve.

Vermogenspositie

In 2019 hebben meerdere mutaties plaatsgevonden op de (algemene) reserve(s). De stand van de Algemene Reserve bedroeg begin 2019 ca. € 4,7 mln.

Na verwerking van de mutaties in 2019 bedraagt de Algemene Reserve € 4,5 mln. Na toevoeging van de resultaatbestemming 2019 (voordeel van € 140.800) en rekening houdend met de claims van de lopende kredieten (€ 1,1 mln.) bedraagt de stand van de Algemene Reserve ca. € 3,5 mln.

Zie hoofdstuk 5 voor een nadere specificatie van alle mutaties.

2. Leeswijzer

In deze jaarstukken wordt inzicht gegeven in de voortgang van het realiseren van de doelen en prestaties uit de Programmabegroting 2019 en de Najaarsrapportage 2019. Daarnaast wordt inzicht geboden in de realisatie van additionele projecten (kredieten). In de tabellen zijn de realisatiecijfers over het jaar 2019 opgenomen. De lasten en de baten zijn gepresenteerd als positieve bedragen in hele euro's. In de kolom resultaat worden voordelen voor het schap weergegeven met een "V" en nadelen met een "N".

De jaarstukken zijn opgesteld naar de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) daaraan stelt. In de bestuurlijke samenvatting (hoofdstuk 1) is op hoofdlijnen ingegaan op de belangrijkste ontwikkelingen en resultaten in 2019. In hoofdstuk 3 is de programmaverantwoording opgenomen. Hierin worden de doelen en prestaties toegelicht door beantwoording van de drie W-vragen:

1. Wat hebben we bereikt?
2. Wat hebben we gedaan?
3. Wat heeft het gekost?

Hoofdstuk 4 zal daarna ingaan op de volgens het BBV verplichte en voor het schap relevante paragrafen, te weten:

- Weerstandsvermogen en risicobeheersing;
- Onderhoud kapitaalgoederen;
- Financiering;
- Grondbeleid;
- Bedrijfsvoering.

Hoofdstuk 5 bevat de jaarrekening 2019 met daarin de waarderingsgrondslagen, de balans per 31 december 2019 met toelichting en het overzicht van baten en lasten met toelichting.

Tevens is in hoofdstuk 5 de aanvullende (o.a. wettelijke verplichte) informatie opgenomen.

3. Programmaverantwoording

De programmaverantwoording is opgebouwd uit de volgende onderdelen:

- *Programma 1 Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden;*
- *Programma 2 Ontwikkeling;*
- *Algemene dekkingsmiddelen;*
- *Overzicht Overhead.*

Dit hoofdstuk geeft per programma een toelichting op de gerealiseerde doelen, de gevolgde aanpak en de kosten hiervan.

3.1 Programma Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Wat hebben we bereikt?

De natuur- en recreatiegebieden binnen de Gemeenschappelijke Regeling zijn onderhouden conform het principe 'schoon, heel en veilig' voor een optimaal gebruik door de bezoekers. Onder het beheer van de gebieden vallen tevens diverse exploitaties, die bijdragen aan de recreatieve kwaliteit.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het beheer, onderhoud en de exploitatie van de gebieden is gerealiseerd door middel van de volgende producten:

1. Gebiedsbeheer;
2. Economisch beheer;
3. Regelgeving & handhaving;
4. Communicatie

Ad.1 Gebiedsbeheer

Het product gebiedsbeheer gaat over het onderhouden van de natuur- en recreatiegebieden en de daarbij behorende beheertaken. De basis voor de reguliere onderhoudswerkzaamheden is beschreven in het terreinbeheermodel (TBM). Dit model is opgebouwd uit doeltypen met specifieke recreatieve doelen en maatregelen gerelateerd aan marktconforme normprijzen per doeltipe. Continue evaluatie van de onderhoudswerkzaamheden draagt bij aan het voortdurend actualiseren van het terreinbeheermodel en het beheersbaar houden van zowel de te treffen onderhoudsmaatregelen als de kosten. Bij grote afwijkingen kan deze evaluatie leiden tot een voorstel tot begrotingsaanpassing.

Ten behoeve van de werkzaamheden voor het groot onderhoud wordt gebruik gemaakt van een jaarlijks geactualiseerde meerjarenonderhoudsprognose. Op basis hiervan wordt ter egalisatie van kosten een voorziening getroffen. Met behulp van het uitvoeren van diverse inspecties, wordt de staat van het beoogde groot onderhoud getoetst. De bevindingen uit deze voortdurende evaluatie worden verwerkt alvorens de werkzaamheden worden uitgevoerd. Jaarlijks worden de geplande lasten, de dotatie aan de voorziening Groot Onderhoud en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is.

Het product gebiedsbeheer bestaat verder uit:

- Het inventariseren en selecteren van partijen die in staat zijn om (een deel van het) natuur- en recreatieschap te onderhouden (het samenstellen van de onderhoudsbestekken en het aanbestedingsproces). In het aanbestedingsproces wordt aandacht besteed aan mogelijke SROI-trajecten (social return on investment);
- maken van afspraken met maatschappelijke partijen, vrijwilligers e.d.

In 2019 is veel aandacht uitgegaan naar de essentaksterfte. Het Dagelijks Bestuur heeft in 2017 een plan van aanpak vastgesteld waarin de bestrijding van deze ziekte meegenomen wordt met de uitvoering van planmatig bosbeheer. In 2019 is de uitvoering van het plan van aanpak gestart met de aanvang van de werkzaamheden in het tweede werkblok Lage Bergse Bos. Voorts zijn de voorbereidingen gestart voor uitvoering van het derde werkblok Bleiswijkse Zoom Zuid in 2020. Vanwege de impact van de uit te voeren maatregelen, met name in het Lage Bergse Bos omdat daar in 2019 ook gestart is met de aanleg van de A16 Rotterdam, is veel energie gestoken in het communiceren met de omgeving.

De financiële verantwoording van deze werkzaamheden is opgenomen in paragraaf 4.2 Onderhoud Kapitaalgoederen.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Gebiedsbeheer	Lasten	3.529.588	3.518.700	3.541.200	3.492.538	48.662 V
	Baten	54.773	37.357	60.057	49.296	10.761 N
Saldo		(3.474.814)	(3.481.343)	(3.481.143)	(3.443.242)	37.901 V

Toelichting

Het voordelig saldo op het product gebiedsbeheer bedraagt € 37.901.

Lasten

Gebiedsbeheer: specificatie lasten	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Regulier Onderhoud	€ 1.129.600	€ 1.080.355	€ 49.245
Dotatie Groot Onderhoud	€ 1.654.900	€ 1.654.900	-
Overig *)	€ 756.700	€ 757.283	- € 583
Totaal Lasten Gebiedsbeheer	€ 3.541.200	€ 3.492.538	€ 48.662

*) betreft dienstverlening Staatsbosbeheer, afschrijvingslasten en energie/water

- Regulier Onderhoud

Op de bestekken voor regulier onderhoud zijn aanbestedingsvoordelen behaald, met name bij het bestek Hygiëne. De overige reguliere werkzaamheden zijn volgens afspraak uitgevoerd. Door de extreme hitte van de afgelopen zomer is er in de roeibaan een extra groei van water planten geweest, welke voor extra maaibeurten hebben gezorgd.

- Dotatie Groot Onderhoud

De prognose dotatie Groot Onderhoud 2019 is gelijk aan de eerder vastgestelde dotatie.

Baten

De begrote baten bestaan uit de jaarlijkse vrijval van de voorziening afkoopsommen € 24.157 en daarnaast de opbrengsten veergelden. Voorts worden de opbrengsten van verleende vergunningen, ontheffingen en toestemmingen met ingang van 2018 onder gebiedsbeheer verantwoord i.p.v. economisch beheer.

In 2019 is € 10.220 minder opbrengst van verleende vergunningen etc. ontvangen dan begroot.

Ad.2 Economisch beheer

De taken die binnen economisch beheer worden uitgevoerd zijn:

- het formuleren c.q. actualiseren van het grondbeleid;
- het beheer van grondposities op basis van het vastgestelde grondbeleid;
- het beheer van exploitaties.

Beheer grondposities

Het beheer van grondposities betreft het actief beheer van de grondpositie (gronden en opstallen binnen het werkingsgebied) zodanig dat dit bijdraagt aan de lange termijn strategie van het recreatieschap. Het resultaat hiervan is dat voldaan wordt aan de rechten en plichten die het bezit van grond met zich meebrengt. Hieronder valt ook het afstoten van posities die geen recreatief belang dienen, alsmede het verwerven van gronden die van belang kunnen zijn voor toekomstige ontwikkelingen van het recreatieschap.

Beheer exploitaties

Het beheer van exploitaties heeft betrekking op het aangaan van overeenkomsten met derden gericht op de exploitatie en/of het gebruik van schapsgronden en -opstallen (passend binnen de huidige ambities van het recreatieschap), alsmede het actief administratief, financieel, juridisch en relationeel beheren van deze overeenkomsten.

In 2019 waren de volgende onderwerpen het meest vermeldenswaardig:

- Aannemerscombinatie De Groene Boog (DGB) heeft een afspraak met Rijkswaterstaat om de omgeving een positieve beleving te geven bij de realisatie van de A16 Rotterdam. Voor dit doel is het Belevingscentrum A16 ontwikkeld. In oktober is tussen het recreatieschap en De Groene Boog een tijdelijke huurovereenkomst gesloten voor een locatie op het parkeerterrein Eekhoornplaats aan de Rottebandreef om de bouw en exploitatie van het belevingscentrum mogelijk te maken. De huurperiode is aangegaan voor vijf jaren. De totale huuropbrengst over deze periode bedraagt € 50.000 (waarvan € 2.500 in 2019 is verantwoord, betreffende het laatste kwartaal 2019).
- Er zijn vier reststroken (snippergroen Rottedijk en Rottebandreef) met een substantiële financiële opbrengst van totaal ca. € 199.750 juridisch geleverd, waarbij in één bepaalde situatie verplichtingen rond waterbeheer naar de nieuwe eigenaren zijn doorgeschoven.
- Op de grondlevering voor de aanleg van de A16 aan De Staat heeft op verzoek van Rijkswaterstaat een correctie plaatsgevonden, waarbij een extra kadastraal perceel van zeer beperkte oppervlakte is geleverd.
- Het gebruik van een aan de Langevaart in Bleiswijk in bruikleen uitgegeven oude schuur is beëindigd; er is asbest gesaneerd en de schuur is vanwege de slechte staat geamoveerd.
- Met een drietal pachters zijn nieuwe jaarlijkse pachtcontracten aangegaan.
- Een controle op de belastingen heeft, na constatering en overleg met de Regionale Belastinggroep, geleid tot teruggave van diverse waterschapsbelastingen in met name de Eendragtspolder.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Economisch beheer	Lasten	298.998	290.800	299.300	240.837	58.463 V
	Baten	1.464.019	700.000	1.152.750	1.172.658	19.908 V
Saldo		1.165.021	409.200	853.450	931.821	78.371 V

Toelichting

Het voordelige saldo op het product economisch beheer bedraagt € 78.371.

Lasten

De lasten op het product economisch beheer bestaan uit de onderdelen dienstverlening Staatsbosbeheer, belastingen/verzekeringen, mutaties in de voorziening dubieuze debiteuren, overige materiele kosten en kosten voor onderzoek en advies. De vaste lasten dienstverlening Staatsbosbeheer bedragen € 93.800.

Het voordelig resultaat ad. € 58.463 is het saldo van enkele verschillen op de diverse posten binnen het economisch beheer en is als volgt te verklaren:

- De lasten voor belastingen bedragen € 103.401 en zijn € 63.499 lager dan begroot, o.a. door een lagere aanslagen waterschapsbelastingen;
- Het restant ad. € 5.036 nadelig is het saldo van kleine over- en onderschrijdingen.

Baten

In de najaarsrapportage 2019 is de opbrengst die na de 1^e begrotingswijziging 2019 geraamd was op € 700.000 met € 452.750 bijgeraamd tot € 1.152.750. Uiteindelijk zijn € 1.172.658 baten gerealiseerd. Het verschil van € 19.908 is met name het meer ontvangen als dubieus aangemerkte debiteuren (€ 12.000).

Ad.3 Regelgeving & handhaving

Regelgeving & handhaving bestaat uit de volgende onderdelen:

- Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen;
- Toezicht en handhaving.

Vergunningen, ontheffingen en toestemmingen

Wanneer een gebruiker of organisatie een bepaalde activiteit wil uitvoeren binnen het recreatieschap kan hiervoor een vergunning, ontheffing of toestemming worden aangevraagd. Dit komt voort uit het oogpunt van de doelstellingen van de Gemeenschappelijke Regeling en de openbare orde en veiligheid. Het schap verleent vergunningen en ontheffingen omdat er een vastgestelde verordening van kracht is. Toestemmingen worden vanuit de eigenstandige privaatrechtelijke bevoegdheid van het schap zelf gegeven.

Toezicht en handhaving

Toezicht en Handhaving (T&H) bestaat uit de onderdelen gastheerschap, daadwerkelijke handhaving en de regierol bij samenwerking. De invulling van de drie onderdelen leidt tot een compleet palet van activiteiten op de doelstelling schoon, heel en veilig in een gebied. Dit palet wordt ingevuld op basis van de aard en het gebruik van het gebied.

Basisuitgangspunten voor de inzet van T&H zijn de veiligheid van de gebruikers van de gebieden zo goed mogelijk waarborgen en de eigendommen van het schap heel houden. Indien de keuze wordt gemaakt om geen financiering beschikbaar te stellen voor het gehele palet vindt primair inzet op daadwerkelijke handhaving plaats. Hiermee wordt prioriteit gegeven aan de veiligheid van de recreant en worden andere zaken alleen aangepakt als de beschikbare middelen niet volledig aan handhaving besteed moeten worden.

In 2019 is, naast de reguliere inzet, specifiek aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- Nachtviscontroles op het vissen met drie hengels;
- Handhaving op mountainbikers buiten de officiële paden;
- Handhaven op overlast foutief parkeren parkeerplaats Elysium.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Regelgeving en Handhaving	Lasten	480.600	493.900	493.900	493.100	800 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(480.600)	(493.900)	(493.900)	(493.100)	800 V

Toelichting

De lasten op dit product bestaan volledig uit de lasten dienstverlening Staatsbosbeheer.

Ad.4 Communicatie

De (potentiële) bezoekers en, waar relevant, het externe netwerk zijn geïnformeerd over de mogelijkheden, werkzaamheden en veranderingen in de recreatiegebieden. De wijze van informatieverstrekking is afgestemd op de doelgroepen, waarbij zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van digitale en sociale media.

Veel aandacht was er dit jaar voor de communicatie rond het planmatig bosbeheer en de aanpak van de essentaksterfte. Het recreatieschap heeft in dit kader met de actiegroep 'Stop de bomenkap Lansingerland' afgesproken om op regelmatige basis te overleggen om deze groep in het vervolg te betrekken bij het voor bereiden van kap- en herplantplannen. Het overleg is ook een manier om ideeën en inzichten van de gebruikers van de Rottemeren te verzamelen en waar mogelijk in te bedden in de plannen en de uitvoering van de kap en herplantplannen. Ook heeft het recreatieschap diverse bewonersavonden georganiseerd om de omwonenden te informeren over de situatie en werkzaamheden.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Communicatie	Lasten	13.537	24.600	24.600	30.011	5.411 N
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(13.537)	(24.600)	(24.600)	(30.011)	5.411 N

Toelichting

De lasten bestaan voor € 12.300 uit dienstverlening SBB en € 12.300 advertentie en publicatiekosten. Hierop is € 5.411 meer uitgegeven. De overschrijding wordt in hoofdzaak veroorzaakt door een financiële bijdrage ad. € 7.000 aan de herdruk van de recreatiekaart van de Rotte en omgeving, die door stichting Plezierrivier de Rotte is uitgegeven.

Kredieten

Naam krediet	Sluitdatum	Totaal krediet (A)	Realisatie t/m 2018 (B)	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019 (C)	Realisatie t/m 2019	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
Project Waterkwaliteit Bleiswijkse Zoom	2022	545.915	255	0	4.437	4.692	541.223	1%
- Dekking uit Algemene Reserve		545.915	255		0	255	545.660	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	4.437	4.437	-4.437	
Warmteleiding Rotterdam-Leiden	2020	25.000	7.970	5.110	4.625	12.595	12.405	50%
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		25.000	7.375	5.110	0	7.375	17.625	
- Dekking uit Exploitatie		0	595	0	-595	0	0	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	0	0	0	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut					5.220	5.220	-5.220	
Totaal		570.915	8.225	5.110	9.062	17.220	553.628	
- Dekking uit Algemene Reserve		545.915	255	0	0	255	545.660	
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		25.000	7.375	5.110	0	7.375	17.625	
- Dekking uit Exploitatie		0	595	0	-595	0	0	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	0	4.437	-4.437	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		0	0	0	5.220	5.220	-5.220	

Krediet Project Waterkwaliteit Bleiswijkse Zoom

Het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard heeft in 2019 voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd. In 2020 start de uitvoering van het project met het afwissen van de vijverpartijen waarna de baggerwerkzaamheden in de Bleiswijkse Zoom en de aanleg van de natuurvriendelijke oevers aanvangen. De afronding van het project is voorzien in 2022.

Krediet Warmteleiding Rotterdam-Leiden

Het tracé van de warmteleiding is diverse keren besproken. Er ligt nu een tracé waarmee het schap in grote lijn kan instemmen. Er is overeenstemming over de randvoorwaarden. De leiding wordt grotendeels geboord of wordt ingegraven en onder fietspaden gelegd. De werkzaamheden vinden zoveel mogelijk buiten het recreatieseizoen plaats. Het tracé gaat onder de puinstort onder de golfbaan door. Het risico voor effecten op de milieuvoorziening onder de puinstort is gering, deze worden de vastgestelde Nota Grondbeleid contractueel neergelegd bij initiatiefnemer Warmtebedrijf Rotterdam.

De kosten die het recreatieschap maakt voor het begeleiden van de ontwerpfase worden, conform een opdracht, tegen werkelijke kosten vergoed door het warmtebedrijf. Zodra partijen overeenstemming hebben over een definitief ontwerp voor het tracé, eventuele opstellen en de werkterreinen zal namens het recreatieschap een marktconforme aanbidding gedaan worden voor het opstalrecht en de vergoeding werkterreinen. De overeenkomst voor het opstalrecht en de volledige schadeloosstelling zal notarieel afgewikkeld worden nadat het Warmtebedrijf Rotterdam onherroepelijke vergunningen heeft voor het tracé, eventuele opstellen en de werkterreinen.

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Investeringsreserve	758.760		378.752	378.752	0
Totaal	758.760	0	378.752	378.752	0

Toelichting

De toevoeging aan de reserves betreft de verkoop van ruimte voor ruimte rechten door de

provincie Zuid-Holland in de Eendragtspolder (€ 179.000) en grondverkopen aan de Rottedijk en Rottebanddreef (€ 199.750).

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Investeringsreserve tbv exploitatie	12.682	12.700	12.700	12.700	0
Reserve Beheer Noordoever	120.838	120.800	120.800	120.800	0
Algemene Reserve			6.500	6.500	0
Investeringsreserve tbv dekking kredieten					0
Totaal	133.520	133.500	140.000	140.000	0

Toelichting

De onttrekkingen ten behoeve van de exploitatie (sluiswachterswoning) en de onttrekkingen uit de reserve beheer Noordoever zijn conform de begroting 2019. Daarnaast is er conform de Najaarsrapportage 2019 voor de Hennipgaarde € 6.500 onttrokken aan de Algemene reserve, dit is voor drie jaar tot en met 2021.

3.2 Programma Ontwikkeling

Wat hebben we bereikt?

Het bestuur is geadviseerd over de implementatie van mogelijke nieuwe ontwikkelingen die passen binnen de doelstelling van de Gemeenschappelijke Regeling en die een recreatieve meerwaarde opleveren en/of de natuurwaarde versterken. In de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling die per 1 januari 2018 in werking is getreden, is bepaald dat de raden van de deelnemende gemeenten de kaders voor het recreatiebeleid vaststellen. Bovendien vragen opgaven als toenemende verstedelijking, klimaatopgaven en gezondheid om een nieuwe visie op de functie en inrichting van het gebied. Om hier invulling aan te geven heeft het recreatieschap in 2018 de notitie "Ruimte voor een groenblauwe toekomst – koers en ambities voor recreatief landschapspark Rottmeren" opgesteld. De gemeenteraden van de drie deelnemende gemeenten hebben deze notitie vastgesteld als kaderstellend document. Als uitwerking hiervan is in 2019 gestart met het opstellen van het Ontwikkelplan Rottmeren voor de komende 10 jaar.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

Het bestuur is geadviseerd over in te nemen standpunten ten aanzien van initiatieven die de doelstelling van het schap raken. Zo is inspraak geleverd op 'ruimtelijke plannen' en initiatieven van derden. Hiervoor is het product Planvorming & gebiedsontwikkeling geleverd.

Planvorming & gebiedsontwikkeling

In overleg met alle betrokkenen wordt een gemeenschappelijk kader geboden op de gewenste ontwikkeling in het werkingsgebied van het schap, aansluitend op de ambitie van het bestuur, de vraag van de recreant (leefstijlen) en het aanbod (positionering van het specifieke gebied). Tevens worden alle voorbereidende en uitvoerende werkzaamheden gedaan die noodzakelijk zijn om (een deel) van het gebied te (her)ontwikkelen conform de ambitie van het bestuur. Hiermee wordt samen met de omgeving van het schap ingespeeld op actuele trends en ontwikkelingen.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Planvorming & gebiedsontwikkeling	Lasten	228.600	234.500	234.500	234.500	-
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(228.600)	(234.500)	(234.500)	(234.500)	-

Toelichting:

De lasten op dit product bestaan volledig uit de lasten dienstverlening Staatsbosbeheer.

Kredieten

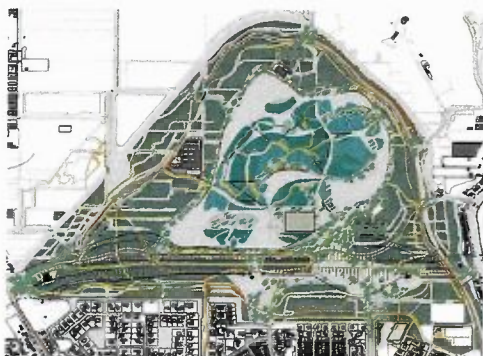
Naam krediet	Sluitdatum	Totaal krediet	Realisatie t/m 2018	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Realisatie t/m 2019	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
		(A)	(B)		(C)			
Kwalteitsimpuls LBB	2023	300.000	114.532	171.823	184.579	299.111	889	100%
- Dekking uit Reserve Herinrichting Gebied rond A16		300.000	114.532	171.823	0	114.532	185.468	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	184.579	184.579	-184.579	
Engineering Watercompensatie A16 RWS	2019	0	168.722	0	0	168.722	-168.722	
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		0	168.722	0	0	168.722	-168.722	
- Dekking uit Exploitatie		0	0	0	0	0	0	
Aanleg Watercompensatie A16 RWS	2020	2.269.630	76.025	775.606	448.341	524.366	1.745.264	23%
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		2.269.630	76.025	775.606	0	76.025	2.193.605	
- Dekking uit Exploitatie		0	0	0	0	0	0	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	0	0	0	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		0	0	0	448.341	448.341	-448.341	
Inrichting Evenemententerrein Eendragtspolder	2020	135.021	0	50.461	19.384	19.384	115.637	14%
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	0	0	0	
- Dekking via Vooruitontvangen bedragen (balanspost)		135.021	0	50.461	19.384	19.384	115.637	
Inrichting Evenemententerrein Lansingerveld	2020	350.000	28.111	25.883	8.421	36.532	313.469	10%
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	8.421	8.421	-8.421	
- Dekking uit Investeringsreserve		350.000	28.111	25.883	0	28.111	321.889	
Verkenning Hoge Bergse Bos	2020	100.000	1.710	0	0	1.710	98.290	2%
- Dekking uit Investeringsreserve		100.000	1.710	0	0	1.710	98.290	
Project Herontwikkeling 9ha. Eendragtspolder	2020	1.941.357	1.500.955	64.684	18.922	1.519.877	421.480	78%
- Dekking uit Investeringsreserve		1.941.357	830.842	64.684	0	830.842	1.110.515	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	670.113	0	18.922	689.035	-689.035	
Verlengde Molengangenpad	2023	1.099.238	17.652	71.325	32.648	50.300	1.048.938	5%
- Dekking uit Investeringsreserve		282.000	17.652	71.325	0	17.652	264.348	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	4.848	4.848	-4.848	
- Dekking via Vooruitontvangen bedragen (balanspost)		817.238	0	0	27.801	27.801	789.437	
Projectplan Marketing en Programma Rotte	2019	219.800	218.630	3.733	3.716	222.347	-2.547	101%
- Dekking uit Investeringsreserve		209.800	208.630	3.733	3.716	212.347	-2.547	
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		10.000	10.000	0	0	10.000	0	
Fase 2 Vaarnetwerk	2020	450.000	18.339	56.195	53.084	71.423	378.577	16%
- Dekking uit Investeringsreserve		300.000	18.339	37.463	0	18.339	281.661	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	35.389	35.389	-35.389	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		150.000	0	18.732	17.695	17.695	132.305	
Bewegwijzer Rottemeren	2020	312.000	50.284	44.796	28.124	78.408	233.592	25%
- Dekking uit Investeringsreserve		212.000	25.238	22.398	0	25.238	186.763	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	14.062	14.062	-14.062	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		100.000	25.047	22.398	14.062	39.109	60.891	
2e ring Fietspad Koollaan	2020	719.580	18.690	80.241	56.536	75.226	644.354	10%
- Dekking uit Investeringsreserve		419.580	18.520	48.369	0	18.520	401.060	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	28.268	28.268	-28.268	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		300.000	170	31.872	28.268	28.438	271.562	
Uitvoeringsprogramma Marketingstrategie Rotte	2019	0	0	0	-3.250	-3.250	3.250	
- Dekking uit Investeringsreserve		0	0	0	0	0	0	
- Dekking Exploitatie		0	0	0	-3.250	-3.250	3.250	
Monitoring Eendragtspolder	2019	378.940	154.188	18.520	17.824	172.012	206.928	45%
- Dekking uit Investeringsreserve		378.940	149.188	18.520	17.824	167.012	211.928	
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		0	5.000	0	0	5.000	-5.000	
Bijdragen plankosten commerciële voorzieningen	2020	40.000	0	0	0	0	40.000	0%
- Dekking uit Investeringsreserve		40.000	0	0	0	0	40.000	
Westelijke oeverversterking roelbaan	2019	397.402	397.402	0	0	397.402	0	100%
- Dekking uit Algemene reserve		397.402	397.402	0	0	397.402	0	
Kwalteitsimpuls Biodiversiteit	2020	250.000	83.302	65.945	51.784	135.086	114.914	54%
- Dekking uit Reserve Biodiversiteit		50.000	0	3.576	0	0	50.000	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	0	0	9.933	9.933	-9.933	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		200.000	83.302	62.369	41.851	125.154	74.846	

Naam krediet	Sluitdatum	Totaal krediet (A)	Realisatie t/m 2018 (B)	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019 (C)	Realisatie t/m 2019	Restant krediet	% lasten t.o.v. totaal krediet
Kwaliteitsimpuls Biodiversiteit 2e fase	2020	115.000	0	0	0	0	115.000	0%
- Dekking uit Algemene reserve		20.000	0	0	0	0	20.000	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		95.000	0	0	0	0	95.000	
Project ontwikkellocaties- plan van aanpak fase II	2020	197.000	5.749	139.140	11.752	17.501	179.499	9%
- Dekking uit Algemene reserve		197.000	5.749	139.140	11.404	17.153	179.847	
- Dekking uit Investeringsreserve		0	0	0	348	348	-348	
Ontwikkelplan Rotterdam	2020	250.000	0	102.482	117.799	117.799	132.201	47%
- Dekking uit Investeringsreserve		250.000	0	102.482	117.799	117.799	132.201	
Samenwerkingsovereenkomst "De binnenstedelijke Rotte"	2019	3.000.000	0	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	100%
- Dekking uit Reserve Rivieroever		3.000.000	0	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	
Verkeerskundig onderzoek Rotterdam	2019	150.000	0	131.537	107.171	107.171	42.829	71%
- Dekking uit Algemene reserve		150.000	0	131.537	107.171	107.171	42.829	
Marketing Ook dit is de Rotte	2023	300.000	0	110.821	109.496	109.496	190.504	36%
- Dekking uit Algemene reserve		300.000	0	110.821	109.496	109.496	190.504	
Intensivering communicatie Kwaliteitsimpuls LBB en Essentaksterfte	2020	24.000	0	6.000	12.295	12.295	11.705	51%
- Dekking uit Investeringsreserve		24.000	0	6.000	12.295	12.295	11.705	
Actualisatie Grondprijsbrief	2020	6.300	0	0	0	0	6.300	0%
- Dekking uit Algemene reserve		6.300	0	0	0	0	6.300	
Totaal programma Ontwikkeling		13.005.268	2.85	4.919.190	1.278.627	7.132.918	5.872.350	
- Dekking uit Algemene reserve		1.070.702	403.151	381.498	228.071	631.222	439.480	
- Dekking uit Investeringsreserve		4.507.677	1.298.230	400.857	151.982	1.450.212	3.057.465	
- Dekking uit Reserve Herinrichting Gebied rond A16		300.000	114.532	171.823	0	114.532	185.468	
- Dekking uit Reserve Biodiversiteit		50.000	0	3.576	0	0	50.000	
- Dekking uit Reserve Rivieroever		3.000.000	0	3.000.000	3.000.000	3.000.000	0	
- Dekking Exploitatie		0	0	0	-3.250	-3.250	3.250	
- Dekking bijdragen derden Exploitatie		2.279.630	259.747	775.606	0	259.747	2.019.883	
- Dekking via Vooruitontvangen bedragen (balanspost)		952.259	0	50.461	47.185	47.185	905.074	
- Activering voorzieningen Maatschappelijk nut		0	670.113	0	304.422	974.535	-974.535	
- Dekking bijdragen derden Activering voorz. Maatschappelijk nut		845.000	108.519	135.371	550.217	658.736	186.264	

Toelichting

Kwaliteitsimpuls Lage Bergse Bos

Het recreatieschap wil de inpassing van de A16 Rotterdam aangrijpen om te komen tot een zo optimaal mogelijke herinrichting van het gehele Lage Bergse Bos. Deze toekomstbestendige herinrichting bevat daarmee ook – bovenwettelijke - maatregelen die niet op Rijkswaterstaat kunnen worden verhaald. Uitgaande van bekostiging van de wettelijk inpassingskosten door Rijkswaterstaat heeft het Algemeen Bestuur in 2016 ingestemd met een bestemmingsreserve van maximaal € 2,5 miljoen voor de financiering van de bovenwettelijke maatregelen voor dit gebied.

Het Algemeen Bestuur heeft op basis van een aantal bestuursbesluiten een totaal krediet van € 300.000 beschikbaar gesteld. Inmiddels is in nauwe samenwerking met de gemeenten Lansingerland en Rotterdam en Lansingerland een ontwerp- en participatieproces doorlopen. Het voorlopig ontwerp is in 2019 vastgesteld. Eind 2019 is ook het definitief ontwerp gereed gekomen. Vaststelling van het definitief ontwerp is voorzien in 2020, waarna het uitgewerkt zal worden in een investerings-agenda en een uitvoeringsprogramma.

Engineering/aanleg watercompensatie A16 RWS

De lasten van dit krediet worden integraal verrekend met Rijkswaterstaat. De aanbidding aan Rijkswaterstaat voor het complete projectmanagement en uitvoering van het project is gereed. De uitvoering van de werkzaamheden is gestart, twee locaties zijn inmiddels gerealiseerd. Op de derde locatie is in een participatietraject met de omwonenden het totale oppervlakte met ca 0,8 ha gereduceerd. Als gevolg hiervan is gezocht naar een nieuwe locatie voor deze oppervlakte en deze is gevonden in het Lage Bergse Bos. De planning is dat dit in 2020 gerealiseerd wordt. Dit laatste deel van de watercompensatie is tevens al een deelrealisatie van de Kwaliteitsimpuls Lage Bergse Bos.

Evenemententerreinen

Eendragtspolder

Naar aanleiding van moties in de gemeenteraad van Zuidplas wordt verkend welke maatregelen nodig zijn om een terrein in de Eendragtspolder als evenemententerrein geschikt te maken. In 2019 waren twee kandidaat-festivals aan de orde die in de Eendragtspolder kunnen plaatsvinden in 2020. Hoewel beide om verschillende redenen geen doorgang vinden, bestaat de verwachting dat er voldoende vraag zal zijn naar dit terrein, te meer daar momenteel ook speelt dat in Rotterdam de vraag naar festivallocaties groter dan het aanbod. Voorwaarde is wel dat er voldoende inrichtingsmaatregelen worden getroffen.

Momenteel wordt gewerkt aan een businesscase om in beeld te brengen welke maatregelen moeten worden genomen, welke inspanning het schap moet leveren en welke inkomsten daar tegenover staan.

Lansingerveld

De gemeente Lansingerland heeft een evenementenvisie opgesteld waarin een groei van het aantal grootschaligere evenementen mogelijk wordt gemaakt. Deze visie wordt uitgewerkt tot een evenementenbeleid.

In 2016 is, in opdracht van de gemeente, de capaciteit van het terrein beoordeeld door een extern bureau. Momenteel wordt onderzocht hoe de capaciteit kan worden vergroot, welke investeringen nodig zijn en welke inkomsten hier tegenoverstaan. Een en ander wordt bijeengebracht in een businesscase.

Voor beide evenemententerreinen wordt een visie opgesteld met een beschouwing over investeringen, terugverdienmogelijkheden en marktkansen. Dit wordt in het voorjaar van 2020 voorgelegd aan het dagelijks bestuur.

Verkenning Hoge Bergse Bos

Met de verkenning Hoge Bergse Bos wordt gezocht naar een mogelijke samenwerking tussen schap en een ondernemer naar het deels in beheer geven van het Hoge Bergse Bos aan die ondernemer. De voortgang wordt voor een groot deel bepaald door de planvorming door de ondernemer. Er is tot op heden geen concreet plan ontvangen.

Project Herontwikkeling 9ha. Eendragtspolder

Het project is afgerond en opgeleverd. De aannemer heeft tot en met medio 2022 zorgplicht voor de beplanting. Het restant van het krediet (€ 0,4 mln) valt vrij ten gunste van de algemene middelen.

Verlengde Molengangenpad

Het Dagelijks Bestuur heeft eind 2018 gekozen voor uitwerking van het zgn. 'oostelijke tracé'. Op basis van dit besluit is de planvorming verder opgepakt. Met beide gemeenten is het proces verkend dat moet leiden tot een bestemmingsplanwijziging om de aanleg van dit fietspad mogelijk te maken.

Marketing en Programmering Rotte

In het kader van de programmering van de Rotte heeft het recreatieschap in 2019 nog een aantal kleine (financiële) bijdragen geleverd aan initiatieven van derden van activiteiten langs de Rotte, waaronder De Stad Uit.

Fase 2 vaarnetwerk de Rotte

De 2^e fase vaarnetwerk is nader uitgewerkt. In de zomer 2019 is een enquête onder vaarrecreanten gehouden om duidelijker prioriteiten te kunnen stellen en concrete maatregelen te bepalen. In een bijeenkomst in oktober zijn de resultaten van de 426 respondenten gepresenteerd en met alle belanghebbenden besproken.

Het traject Rotte-Hollandse IJssel is de vaarroute die door de meeste respondenten als te verbeteren route is aangemerkt. Deze samen met gemeente Zuidplas en het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard als apart deelproject uitgewerkt. De gemeente Zuidplas heeft eind vorig jaar een subsidie bij de provincie aangevraagd om in de zomer van 2020 een proef met extra openingen van bruggen uit te voeren. Het recreatieschap levert hieraan een financiële bijdrage vanuit het project vaarnetwerk. Als tweede is de route over de Rotte zelf genoemd, waarbij vooral het vaargedrag en de interactie tussen verschillende type vaarders het grootste aandachtspunt is.

Bewegwijzeringsstelsel van de Rotte(meren)

Het doel van het project bewegwijzering is de uitstraling van het gebied te verbeteren, de voorzieningen goed vindbaar te maken en de oriëntatie in het gebied te verbeteren. In afstemming met de gemeente Rotterdam zijn markeringen langs de Rotte opgenomen in de serie van entrees en bewegwijzering. Hiervoor was meer tijd en extra inzet nodig, maar het heeft wel geleid tot een complete serie van elementen. De benaming op alle entrees en markeringen is De Rotte geworden. In het najaar zijn proefborden van de bewegwijzering bij de Merenweg geplaatst. De evaluatie hiervan door heeft geleid tot aanpassingen, met name in de afmeting om de teksten beter leesbaar te maken. Dit proces wordt in het voorjaar van 2020 afgerond, om vervolgens tot aanbesteding en plaatsing te kunnen overgaan. Dit inclusief een vijftal markeringen.

2e ring Fietspad Kooilaan

Voor het nieuwe gedeelte fietspad langs de Kooilaan is het bestek in concept gereed. In november 2019 is besloten om het groot onderhoud aan het bestaande fietspad gelijktijdig uit te voeren met de aanleg van het nieuwe fietspad. Dit levert efficiency op (er hoeft maar één keer te worden aanbesteed) en het beperkt overlast voor de gebruikers. De ontwerputgangspunten voor het nieuw aan te leggen fietspad gaan uit van een breedte van 3,5 meter. Het bestaande fietspad waarop moet worden aangesloten is echter 3 meter breed. Vanwege het groeiende gebruik van dit soort recreatieve voorzieningen zal het bestaande fietspad gelijktijdig met het groot onderhoud verbreed worden naar 3,5 meter. Gestart is met de besteksvorbereiding van het groot onderhoud, is voorgelegd aan de Landschapstafel Hof van Delfland heeft ingestemd met deze projectwijziging. Op basis van de huidige besteksraming wordt verwacht dat de meerkosten die gemoeid zijn met de verbreding van het bestaande fietspad, binnen het projectbudget kunnen worden opgevangen.

Uitvoeringsprogramma Marketingstrategie Rotte

De uitvoering van het campagneplan is eind 2018 met succes afgerond en is het krediet afgesloten. Begin 2019 heeft de financiële verantwoording en afrekening met de ondernemersvereniging plaatsvonden. Er is nog € 3.250 teruggekomen, wat heeft geleid tot een voordelig resultaat.

Monitoring Eendragtspolder

De resultaten van de monitoring 2019 zijn positief. De adviezen die hier uit voortkomen worden meegenomen in het regulier beheer.

Bijdragen plankosten commerciële voorzieningen

Er zijn geen vorderingen te melden over de ontwikkeling van een kanocentrum in het Hoge Bergse Bos.

Westelijke oeeverversterking roeibaan

Het Algemeen Bestuur heeft in 2016 een krediet beschikbaar gesteld voor een betere bescherming van de oostelijke oever van de roeibaan in de Eendragtspolder. In het voorjaar 2017 is deze oever met ENKA matten versterkt. De aanbesteding viel gunstig uit waardoor een bedrag van bijna € 400.000 resteerde. Het Algemeen Bestuur heeft op 26 juni 2017 besloten het resterende budget te gebruiken voor versterking van de westelijke oever waarin ook gaten zaten door uitspoeling. De werkzaamheden zijn in november-december 2018 uitgevoerd. Het project is inmiddels ook financieel afgewikkeld.

Kwaliteitsimpuls Biodiversiteit

In 2019 zijn de laatste onderdelen van het project gerealiseerd. Het gaat om een oeverwaluwand op een eiland aan de noordoever van de Zevenhuizerplas, de aanleg van een natuuroever en een veenmosmoeras in Nessebos, een vogelkijkpunt en de aanplant van Stinzebollen onder meer door scholieren van de Melachtonschool. Daarnaast is een fietsroute langs de deelprojecten gemaakt.

In mei is in een jaarrapportage verantwoording afgelegd aan de provincie in het kader van de subsidie. Momenteel wordt het project afgerond, met de financiële afronding vóór de zomer van 2020.

Kwaliteitsimpuls Biodiversiteit 2^e fase

Als vervolg op het succesvolle project Biodiversiteit is in 2019 een nieuwe subsidie aangevraagd bij de provincie Zuid-Holland. Het gaat om een subsidie ter bevordering van het leefgebied van iconsoorten. Helaas was het subsidiebudget niet groot genoeg om beide deelgebieden in onze aanvraag te honoreren. We gaan in 2020 aan de slag met de subsidie voor de ontwikkeling van een rietlandbiotoop voor de Blauwborst en een bijdrage van het schap. Dit project wordt wederom in samenwerking met Natuur- en vogelwacht Rotta en Ekologika uitgevoerd.

Ontwikkellocaties - plan van aanpak fase II

Overeenkomstig het laatste bestuursbesluit is voor twee ontwikkellocaties (Bleiswijkse Zoom en Zuideinde 14) een marktconsultatie voorbereid. Voor de locatie Zuideinde 14 is een brochure uitgewerkt. Deze brochure is inmiddels gereed en wordt in januari 2020 gepubliceerd. De marktconsultatie voor de Bleiswijkse Zoom is aangehouden tot na de vaststelling van het Ontwikkelplan Rottemeren.

Railterminal Bleiswijkse Zoom

In lijn met het bestuursbesluit hebben de initiatiefnemer van de railterminal en het recreatieschap overeenstemming over het reserveren van twee schapspercelen gedurende de haalbaarheidsfase (2018-2020). Tevens zijn er werkafspraken gemaakt over de planvorming. Verder heeft het recreatieschap overlegd met FloraHolland over haar terugkooprecht op één van de twee percelen. FloraHolland en initiatiefnemer zijn nog in overleg over het voorbehoud dat FloraHolland tot op heden maakt.

Ingeschat wordt dat het plan medio 2020 ter toetsing zal worden voorgelegd aan het recreatieschap en dat vervolgens een besluit kan worden genomen over ruimtelijke inpassing, compensatie en grondverkoop.

Ontwikkelplan Rottemeren

In vervolg op het Kader recreatieschap Rottemeren is in 2019 het project Ontwikkelplan Rottemeren gestart. Dit plan heeft een scope van tien jaar en zal de basis vormen voor een uitvoeringsagenda die in de tweede helft van 2020 wordt opgesteld. Het schap heeft een interactief proces opgezet, waarbij stakeholders intensief worden betrokken. Zo hebben er expertsessies en interviews plaatsgevonden en zijn er twee klankbordgroepbijeenkomsten geweest waaraan georganiseerde belangengroepen hebben deelgenomen. Ook is er een brede inloopbijeenkomst voor geïnteresseerden georganiseerd, die door ongeveer 120 belangstellenden is bezocht. De eerste fase (analysefase) heeft twee analyserapporten opgeleverd; een analyse waarin een aantal thema's zijn geanalyseerd en een recreatief-economische analyse. Deze zijn de basis voor de tweede fase, het uitwerken van de inhoud van het Ontwikkelplan.

Samenwerkingsovereenkomst 'De binnenstedelijke Rotte'

In 2018 hebben het recreatieschap en de gemeente Rotterdam de Samenwerkingsovereenkomst 'De binnenstedelijke Rotte' getekend. In de overeenkomst zijn afspraken vastgelegd over de wederzijdse inspanningen om de aantrekkingskracht van de Rotte en de recreatiemogelijkheden op en langs de Rotte te versterken. Verder is hiermee een eenmalige bijdrage van € 3 mln. aan de gemeente Rotterdam verstrekt.

De financiële bijdrage van het recreatieschap wordt ingezet op de projecten herinrichting Crooswijksebocht, herinrichting Grotekerkplein fase 2, Linker Rottekade en studie Lombardkade. De voortgang van deze projecten wordt door de gemeente jaarlijks gerapporteerd aan de Stuurgroep Binnenstedelijke Rotte waaraan namens het schap wethouder Fortuyn deelneemt.

Verkeerskundig onderzoek Rottemeren

In 2019 is een onderzoek gedaan naar de verkeerssituatie in de Rottemeren. Aandachtspunten hier waren de effecten van de aanleg van de A16 Rotterdam op de verkeerscongestie op de Rottebandreef, het gebruik van de parkeerterreinen en de drukte op de Rottekaden op mooie dagen. Er zijn verkeerstellingen gedaan en tellingen op parkeerplaatsen. Camera's hebben op bekende knelpunten conflictsituaties geregistreerd.

Er is een bewonersavond georganiseerd en een bijeenkomst van een klankbordgroep. Hierbij is veel informatie opgehaald over de beleving van het verkeer in het gebied.

De conclusies worden gebruikt bij het opstellen van het Ontwikkelplan Rottemeren. De resultaten zijn besproken bij een informatieavond over het Ontwikkelplan.

Marketing Ook dit is de Rotte

Om de uitvoering van de marketingplannen 'Ook dit is de Rotte' voor de periode 2019 tot en met 2021 mogelijk te maken heeft het recreatieschap een krediet van € 300.000 ter beschikking gesteld. De uitvoering van deze marketingplannen is de verantwoordelijkheid van de Ondernemersvereniging Rottemeren. Zij stellen jaarlijks het marketingplan op waarin alle marketing activiteiten en campagnes omschreven en begroot zijn en leggen deze voor aan de begeleidingsgroep (Rotterdam, Recreatieschap, Stichting plezierrivier). In 2019 heeft de Ondernemersvereniging Rottemeren een subsidie van € 102.884 ontvangen van het recreatieschap. Hieruit zijn o.a. alle social media activiteiten van Ook dit is de Rotte gefinancierd, wordt de website onderhouden en zijn er een aantal filmpjes gemaakt met de Rotte-reporter welke een groot succes zijn. Daarnaast zijn er diverse off-line activiteiten geweest, waaronder de Rotte Lente avonden. De ondernemersvereniging heeft een evaluatierapport 2019 opgeleverd waaruit blijkt dat ook dit is de Rotte steeds meer volgers krijgt en het platform is waarop bezoekers hun informatie zoeken over activiteiten op en langs de Rotte (van bron tot dam).

Intensivering communicatie Kwaliteitsimpuls LBB en Essentaksterfte

Het recreatieschap heeft de communicatie over de kwaliteitsimpuls van het Lage Bergse Bos geïntensiveerd om daarmee draagvlak te creëren bij ondernemers, maatschappelijke organisaties, bewoners en recreanten en hen te betrekken bij de planvorming. Daarnaast informeert het schap belanghebbenden en publiek 'in het veld' over de plannen en over het werk in uitvoering, zodat partijen weten waar ze aan toe zijn en hopelijk eventuele klachten tijdens de uitvoering zoveel mogelijk beperkt blijven.

Actualisatie grondprijbsbrief

Eind 2019 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met een krediet om als vijf Zuid-Hollandse recreatieschappen gezamenlijk extern advies in te winnen om de Grondprijbsbrief 2018 te actualiseren. Begin 2020 is een keuze gemaakt uit de benaderde rentmeesterkantoren. Planning is om vóór de zomer een concept Grondprijbsbrief 2020 voor te leggen met daarin geactualiseerde grondwaarden en typen grondgebruik.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Algemene reserve tbv dekking kredieten	403.151	0	381.498	228.071	153.427
Investeringsreserve tbv dekking kredieten	400.319	405.839	451.318	151.982	299.336
Reserve Herinrichting Gebied rond A16	107.711	0	171.823	0	171.823
Reserve Rivieroever	0	0	3.000.000	3.000.000	0
Reserve Biodiversiteit	0	0	3.576	0	3.576
Totaal	911.181	405.839	4.008.215	3.380.053	628.162

De specificatie van de onttrekkingen uit reserves is in het hiervoor getoonde kredietoverzicht opgenomen. De afwijking tussen begroting na wijziging en werkelijke kosten is een direct gevolg van de activering in het maatschappelijk nut.

Er zijn in 2019 geen toevoegingen aan de reserves gedaan c.q. begroot.

3.3 Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	8.987	17.300	8.300	609	7.691 V
Totaal lasten	8.987	17.300	8.300	609	7.691 V
Baten					
Deelnemersbijdrage	3.756.146	3.829.946	3.829.946	3.829.946	-
Overige structurele baten	158.013	105.000	-	310	310 V
Totaal baten	3.914.159	3.934.946	3.829.946	3.830.256	310 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.905.172	3.917.646	3.821.646	3.829.647	8.001 V
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	3.905.172	3.917.646	3.821.646	3.829.647	8.001 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	524.378	311.793	311.793	311.799	6 N
Onttrekking reserves	517.937	302.490	338.290	338.290	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(6.441)	(9.303)	26.497	26.491	6 N
Generaal resultaat	3.898.731	3.908.343	3.848.143	3.856.138	7.995 V

Toelichting

Lasten

Het voordelige resultaat ten opzichte van de begroting betreft met name het budget voor onvoorzien ad. € 7.000, dat niet is aangewend.

Baten

Deelnemersbijdragen

Verdeling deelnemersbijdrage	Aandeel in nadelig exploitatiesaldo	Percentage
Gemeente Rotterdam	3.485.251	91%
Gemeente Lansingerland	191.497	5%
Gemeente Zuidplas	153.198	4%
TOTAAL	3.829.946	

De deelnemersbijdrage is conform de begroting 2019.

Mutaties in reserves

Toevoegingen aan reserves	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Afschrijvingsreserve	518.840	302.490	302.490	302.490	0
Algemene reserve, exploitatieresultaat	4.671	9.303	9.303	9.309	-6
Investeringsreserve	867				0
Totaal	524.378	311.793	311.793	311.799	-6

De toevoegingen betreft de overheveling vanuit de investeringsreserve naar de afschrijvingsreserve. Dit om de toekomstige afschrijvingslasten van de geactiveerde maatschappelijkknut investeringen te kunnen opvangen.

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Investeringsreserve t.b.v. vorming Afschrijvingsreserve	517.937	302.490	302.490	302.490	0
Algemene reserve, exploitatieresultaat			35.800	35.800	0
Totaal	517.937	302.490	338.290	338.290	0

De onttrekkingen zijn conform de begroting na wijziging 2019 en betreft de overheveling vanuit de investeringsreserve naar de afschrijvingsreserve.

3.4 Overzicht Overhead

Wat hebben we bereikt?

Kwalitatief bestuurlijke en juridische advisering aan het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, over ten minste de volgende aandachtsgebieden:

- lopende zaken, beleid, ontwikkelingen en toekomst van het schap;
- nieuwe of gewijzigde wet- en regelgeving die van invloed zijn op het schap;
- financieel beleid, begroting en verantwoording.

Daarbij is rekening gehouden met wat er speelt op de betreffende beleidsvelden en met het netwerk binnen en buiten het schap. Dit netwerk bestaat uit schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat, natuur- en milieuorganisaties en andere stakeholders in het schapsgebied.

Daarnaast zijn alle bestuursvergaderingen voorbereid, inclusief verslaglegging van bestuursvergaderingen en het zorgdragen voor het uitvoeren van de actiepunten.

Wat hebben we daarvoor gedaan en wat heeft het gekost?

De ondersteuning van het Dagelijks en het Algemeen Bestuur heeft plaats gevonden door het leveren van de volgende producten:

1. Bestuursproducten;
2. Juridische ondersteuning en advisering;
3. Financiën.

Ad.1 Bestuursproducten

De bestuursproducten omvatten:

- het voorbereiden en plannen van bestuursvergaderingen;
- het verslagleggen van bestuursvergaderingen en het (laten) uitvoeren wat afgesproken is;
- het signaleren van knelpunten in de uitvoering en het aandragen van oplossingen;
- het fungeren als eerste aanspreekpunt voor schapsdeelnemers, ambtelijk apparaat en stakeholders voor alle zaken/ projecten die in schapsverband spelen;
- het vertegenwoordigen van de schapsbesturen in ambtelijke en bestuurlijke netwerken en gremia van de deelnemers;
- de eindtoets op bestuursvoorstellen.

Op 1 januari 2018 is de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling in werking getreden. Hiermee is de regeling omgezet van een gemengde regeling (waaraan raden en colleges deelnemen) naar een collegeregeling (waaraan uitsluitend colleges deelnemen). De gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling voorziet in de instelling van een vaste adviescommissie '*voor de periodieke afstemming op het gebied van de beleidsterreinen van de taken en de kaderstelling*'. Het Algemeen Bestuur heeft in 2018 deze Vaste Ambtelijke Adviescommissie (VAAC Rottemeren) ingesteld.

De dienstverlening aan het recreatieschap wordt sinds 1 januari 2017 verricht door Staatsbosbeheer. Momenteel werken het recreatieschap samen op basis van de eind 2018 ondertekende Samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer-Recreatieschap Rottemeren 2019 tot en met 2023.

Bestuursvergaderingen

In 2019 heeft het Dagelijks Bestuur vier maal en het Algemeen Bestuur twee maal vergaderd.

Samenstelling bestuur

Er zijn in 2019 geen bestuurswisselingen geweest. De bestuursamenstelling is als volgt:

- Rotterdam: de heren B. Wijbenga (tevens voorzitter) en S. de Langen;
- Lansingerland: de heer S. Fortuyn (tevens DB-lid) en mevrouw K. Arends;
- Zuidplas: de heren D.A. den Haas (tevens DB-lid) en J. Hordijk.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Bestuursproducten	Lasten	101.389	116.700	106.700	106.278	422 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(101.389)	(116.700)	(106.700)	(106.278)	422 V

Toelichting

De lasten op het product bestuursproducten bestaan voor € 102.100 uit de vaste lasten door Staatsbosbeheer geleverde dienstverlening 2019.

Ad.2 Juridische ondersteuning en advisering

Dit product heeft betrekking op de juridische advisering op het gebied van publiek- en privaatrecht. Hieronder kan met name worden verstaan; het adviseren over, het beoordelen van of het opstellen van overeenkomsten. Daarnaast heeft het product betrekking op het beoordelen van aansprakelijkstellingen jegens het recreatieschap en het aansprakelijk stellen van derden. Tevens biedt dit product ondersteuning aan bij het opstellen en wijzigen van de Gemeenschappelijke Regeling, de Gebiedsverordening of de daartoe behorende aanwijzingsbesluiten. Bij eventuele gerechtelijke procedures wordt er opgetreden als gemachtigde. Tot slot behoren ook het behandelen van bezwaar- en beroepzaken en zaken op grond van de Wob (Wet openbaarheid van bestuur) en Wet Bibob (Wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) tot de juridische ondersteuning en advisering.

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Juridische ondersteuning en advisering	Lasten	14.454	15.700	25.700	12.775	12.925 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(14.454)	(15.700)	(25.700)	(12.775)	12.925 V

Toelichting

De lasten voor juridische ondersteuning en advisering zijn lager dan begroot.

Ad.3 Financiën

In het kader van de financiële ondersteuning zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- verzorgen van de financiële administratie van de Gemeenschappelijke Regeling: tijdige en systematische vastlegging van baten, lasten en in- en uitgaande geldstromen;
- incasseren van gelden als gevolg van verkoop, heffing en/of in privaatrechtelijke overeenkomsten overeengekomen vergoedingen;
- uitvoeren van de interne controle gericht op getrouwheid en rechtmatigheid op financieel gebied, waarbij de nadruk ligt op 'inkoop en aanbestedingen', het betalingsverkeer en de volledigheid van huur- en erfpachtopbrengsten;
- toetsen van bestuursvoorstellen op incidentele en/of structurele financiële consequenties;
- het voeren van periodieke budgetgesprekken met budgethouders en projectleiders;

- opstellen van de planning & control producten, zoals begroting, Najaarsrapportage en jaarstukken;
- werkzaamheden in het kader van de vennootschapsbelastingplicht;
- voorbereiden van de werkzaamheden van de accountant (interim controle, subsidie-controles, jaarrekeningcontrole).

Product		Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Financiën	Lasten	84.251	84.300	96.300	92.346	3.954 V
	Baten	-	-	-	-	-
Saldo		(84.251)	(84.300)	(96.300)	(92.346)	3.954 V

Toelichting

Lasten

De lasten zijn lager dan begroot, dit heeft met name betrekking op lagere accountantskosten dan verwacht.

Mutaties in reserves

Onttrekkingen aan reserves	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Algemene reserve tbv dekking kredieten	39.803	0	0	0	0
Totaal	39.803	0	0	0	0

Er hebben geen mutatie van de reserves plaatsgevonden voor dit onderdeel in 2019.

4. Paragrafen

4.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen weerspiegelt de mate waarin het schap in staat is middelen vrij te maken om de risico's die zich in de praktijk voordoen op te vangen zonder dat dit betekent dat het beleid veranderd / ingekrompen moet worden.

Conform de nota weerstandsvermogen wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Voor de waardering van de toereikendheid van het weerstandsvermogen wordt de volgende tabel gehanteerd.

Ratio weerstandsvermogen

Waarderingscijfer	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	$> 2,0$	Uitstekend
B	$1,4 < x < 2,0$	Ruim voldoende
C	$1,0 < x < 1,4$	Voldoende
D	$0,8 < x < 1,0$	Matig
E	$0,6 < x < 0,8$	Onvoldoende
F	$< 0,6$	Ruim onvoldoende

Risicoanalyse

Veranderingen in bestaande (eerder gemelde) risico's	Aard van het risico	Financiële omvang risico	Kans van optreden*	Impact (uitgaande van vier jaar)
1. Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen	Incidenteel/ structureel	p.m.	Middel	p.m.
2. Locatie asfaltfabriek	Incidenteel	€ 285.000	Laag	€ 57.000
3. Essentaksterfte	vervallen			
4. Nazorg grondwaterverontreiniging stortplaats HBB	Incidenteel	€ 87.000	Laag	€ 17.400
5. Gerechtelijke procedure ivm geannuleerd evenement in 2016	Incidenteel	p.m.	Laag	p.m.
Totaal		€ 372.000		€ 74.400

*De financiële impact wordt berekend door bij een hoog risico 80%, bij een gemiddeld risico 50% en bij een laag risico 20% van het bedrag van de financiële omvang te nemen.

Risico 1: Invoering van de Vennootschapsbelasting (Vpb) voor overheidsondernemingen

Met ingang van 1 januari 2016 is de Vpb-plicht voor overheidslichamen, waaronder gemeenschappelijke regelingen, ingevoerd. De vennootschapsbelastingrisico's zijn in een extern advies ten behoeve van alle recreatieschappen in beeld gebracht. Daarbij is uitgegaan van de begroting 2015 en de realisatie 2016. De kern van het advies is als volgt. Per activiteit of cluster van activiteiten is beoordeeld of met de uitvoering van de betreffende activiteit een onderneming in fiscaalrechtelijke zin wordt gedreven. Er is sprake van een fiscale onderneming indien aan elk van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. Duurzame organisatie van kapitaal en arbeid;
2. Deelname aan het economisch verkeer;
3. Winstoogmerk en/of concurrentie.

Voor een aantal activiteiten, dat valt onder economisch beheer (huren en erfpacht) is waarschijnlijk geen sprake van een fiscale onderneming, omdat geen sprake is van deelname aan het economisch verkeer. Aan dit criterium is niet voldaan aangezien de activiteiten beperkt zijn tot 'normaal vermogensbeheer'. In dit geval kan worden gesteld dat sprake is van normaal vermogensbeheer, omdat er slechts beperkt arbeid wordt verricht en er geen causaal verband is tussen arbeid en rendement.

Voor de overige activiteiten is ook geen sprake van een fiscale onderneming omdat geen sprake is van structurele vermogensoverschotten dan wel wordt het standpunt ingenomen dat een vrijstelling kan worden toegepast, zodat geen vennootschapsbelasting is verschuldigd. Aangezien de inhoud van het advies (nog) niet is afgestemd met de Belastingdienst, blijft de vennootschapsbelasting een risico. Dit is echter niet te kwantificeren en wordt derhalve beschouwd als een PM-post.

Risico 2: Locatie asfaltfabriek

De saneringsplicht voor de locatie asfaltfabriek is in 2007 afgelopen. Het recreatieschap beschouwt zich onschuldig eigenaar die niet voor de kosten (indicatie € 285.000) kan worden aangesproken. Zoals op 29 november 2007 aan het Algemeen Bestuur is medegedeeld heeft het Dagelijks Bestuur op basis van deze informatie op 20 september 2007 besloten niet tot sanering over te gaan. De locatie van de asfaltfabriek ligt in het tracé van de A16 Rotterdam en zal in dit kader worden gesaneerd door Rijkswaterstaat. De kosten worden door Rijkswaterstaat en de provincie Zuid-Holland gedragen. Het schap zal hier waarschijnlijk geen bijdrage in hoeven te doen. Om die reden wordt het risico laag ingeschat en is in de tabel 20% van € 285.000, zijnde € 57.000 opgenomen.

Risico 3: Essentaksterfte

Het recreatieschap heeft in 2017 besloten het areaal bos waarin essen voorkomt in een fasering van zes jaar om te vormen. In 2018 en 2019 is het planmatig bosbeheer in de eerste twee werkblokken uitgevoerd (Bleiswijkse Zoom Noord en Lage Bergse Bos). In deze deelgebieden zijn alle aangetaste essen weggehaald. Risicobomen in andere deelgebieden worden gemonitord. Waar nodig zijn deze inmiddels ook verwijderd. De progressie van de aantasting door essentaksterfte blijft vrij onvoorspelbaar maar wordt inmiddels als voldoende beheersbaar beschouwd. Verder is de aanpak van de essentaksterfte bij de herijking van het terreinbeheermodel geïmplementeerd in de meerjarenplanning groot onderhoud. Het risico voor het recreatieschap komt daarmee te vervallen.

Risico 4: Nazorg grondwaterverontreiniging stortplaats Hoge Bergse Bos

Uit de eindinspectie van de stortplaats in het Hoge Bergse Bos is gebleken dat het beheerssysteem dat rondom de stortheuvels is aangelegd niet optimaal werkt. Er is een (klein) risico dat in de toekomst een verontreiniging in het grondwater in de omgeving wordt vastgesteld, waardoor bodemsaneringsmaatregelen noodzakelijk zijn. Met dit risico is in het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde nazorgplan geen rekening gehouden. Indien een dergelijke saneringsnoodzaak aanwezig is, dan is de provincie Zuid-Holland van mening dat het recreatieschap gedurende 10 jaar (tot 1 juli 2025) rekening moet houden met kosten op basis van de maatregelen en de mogelijke kosten die op € 87.000 worden geraamd wat bij een lage kans leidt tot een impact van € 17.400. Het recreatieschap kan zich vinden in deze benadering die goedkoper is dan het hernieuwd aanleggen van de drainage.

Risico 5: Gerechtelijke procedure ivm geannuleerd evenement in 2016

De organisator van een in 2016 geannuleerd evenement heeft een procedure gestart jegens het recreatieschap. In deze procedure vordert de organisator van het geannuleerde evenement een verklaring voor recht (oordeel van de rechtbank) dat het recreatieschap destijds onrechtmatig heeft gehandeld jegens de organisator door het verlenen van de toestemming in een laat stadium te weigeren. Pas als de rechtbank de organisator hierin gelijk zal geven, zal geprocedeerd worden over de hoogte van de schade die de organisator hierdoor zou hebben geleden. De hoogte van die vordering is dus nu nog niet bekend en ook nog niet aan de orde.

COVID-19 (Corona)

Zoals toegelicht in 'Inleiding van de jaarrekening' hebben de Covid-19-uitbraak en maatregelen die door diverse overheden naar aanleiding daarvan zijn genomen om het virus in te dammen geen negatieve gevolgen gehad voor het Recreatieschap Rottemeren tot en met de maand maart van 2020. Naast de reeds bekende effecten leidt de macro-economische ontwikkeling tot verstoring van de economische activiteiten en is het onbekend wat de eventuele gevolgen op langere termijn zijn voor onze bedrijfsactiviteiten. De schaal en duur van deze pandemie blijven onzeker, maar zullen naar verwachting geen grote gevolgen hebben voor onze bedrijfsactiviteiten. De belangrijkste risico's zijn:

- Toeleveringsketen: Het risico op vertraging bij onze belangrijkste ketenpartners, de aannemers, is zeer beperkt. Zij kunnen de produktiewerkzaamheden doorgang laten vinden. Voor de externe leveranciers geldt hetzelfde beeld.
- Omzet en resultaat: Vooralsnog wordt geen materieel effect op omzet en resultaat verwacht.
- Overheidssteun: Het Recreatieschap Rottemeren valt vooralsnog niet onder de door de overheid aangekondigde steunmaatregelen.
- Financiering en liquiditeit: in de jaarrekening 2019 is onze financierings- en liquiditeitspositie van de onderneming opgenomen. Hieruit blijkt dat het risico dat het Recreatieschap Rottemeren onvoldoende in staat zijn aan haar korte termijn verplichtingen te voldoen, ook als rekening gehouden wordt met de gevolgen van Covid-19, uiterst klein is.
- Interne beheersing: De bestaande autorisaties, mandaatstructuur in onze financiële processen blijft gecontinueerd en zorgt ervoor dat het risico op fouten of fraude hiervan geen gevolgen ondervindt.

Continuïteit: Zoals toegelicht in de jaarrekening zijn wij op dit moment niet van mening dat de gevolgen van het Covid-19-virus een materieel negatief effect zullen hebben op onze financiële conditie of liquiditeit van het Recreatieschap Rottemeren i.c. er is geen sprake van een continuïteitsrisico.

Ratio Weerstandsvermogen

Zoals hiervoor aangegeven wordt de ratio weerstandsvermogen berekend om te bepalen of het schap in staat is voldoende financiële middelen vrij te maken voor het dekken van de risico's op het moment dat de risico's zich voordoen. Na verwerking van het saldo van deze jaarrekening 2019 en rekening houdend met de resterende claims bedraagt de Algemene Reserve € 3,5 mln. De gekwantificeerde risico's bedragen ca. € 74.400. Daarmee is de ratio van het Weerstandsvermogen uitstekend te noemen.

Kengetallen BBV

In het BBV (=financiële regelgeving voor gemeenten, provincies, Gemeenschappelijke Regelingen) staat dat er in de jaarstukken enkele kengetallen moeten worden opgenomen.

De kengetallen staan in onderstaande tabel.

Kengetallen	Rekening 2019
netto schuldquote	-261%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-261%
solvabiliteitsratio	70%
structurele exploitatieruimte	0%

Deze kengetallen geven enig inzicht in de financiële positie en de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de organisatie.

De netto schuldquote geeft een beeld van het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Bij de "netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen" worden ook de verstrekte leningen meegenomen. Een negatieve schuldquote geeft in feite aan dat er per saldo geen sprake is van een schuld. Ten opzichte van 2018 (292%) is de netto schuldquote iets verslechterd. Dit komt met name door de uitgaven aan kredieten in verband met eigen investeringen.

De solvabiliteitsratio wordt berekend als het percentage van het totale eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van het schap. Dit geeft inzicht in de mate waarin het schap in staat is om aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Ten opzichte van 2018 (70%) is de solvabiliteitsratio gelijk gebleven.

Het kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan of de structurele baten groter zijn dan de structurele lasten. Dit wordt in het kengetal als percentage van de totale baten uitgedrukt. Dit kengetal zegt in feite iets over het structurele jaarrekeningsaldo, d.w.z. zonder alle incidentele baten en lasten.

4.2 Onderhoud kapitaalgoederen

Het goed onderhouden van de gebieden is een belangrijke taak voor het schap om duurzaam gebruik mogelijk te maken. Als basis voor het plannen van regulier- en groot onderhoud en vervangingsinvesteringen wordt het Terrein Beheer Model (TBM) gehanteerd. Dit model is gebaseerd op zogenaamde doeltypen (bijvoorbeeld speel- en ligweide, strand of bos) waarvoor een gestandaardiseerde inrichting met daarbij behorende onderhoudscycli en normkosten zijn bepaald. Het totaal aan oppervlaktes, stuks en lengte van de aanwezige doeltypes bepaalt met de cycli en de normkosten de geplande lasten voor meerjarig duurzaam onderhoud.

De geplande lasten van groot onderhoud fluctueren van jaar tot jaar. Dit kan een direct en groot effect hebben op het jaarresultaat en daarmee op de jaarlijkse deelnemersbijdrage. Om dit ongewenste effect zoveel mogelijk te voorkomen heeft het schap ervoor gekozen om een egalisatievoorziening groot onderhoud in te stellen. Jaarlijks wordt een vastgestelde dotatie ten laste van de exploitatie gebracht en de werkelijke onderhoudslasten worden ten laste van de Voorziening verantwoord.

Jaarlijks worden de geplande lasten, de dotatie en de werkelijke kosten gemonitord. Elke vier jaar wordt de dotatie opnieuw berekend en vastgesteld tenzij uit de monitoring volgt dat eerder een bijstelling nodig is. In 2019 heeft een nieuwe herijking plaatsgevonden, welke 2020 doorgevoerd wordt.

Jaarschijf 2018 lasten	€ 688.511 incl. p
Jaarschijf 2019 lasten	€1.447.650 incl. p

De werkelijke lasten 2019 van groot onderhoud zijn uiteindelijk € 1.694.272 (incl. p). De werkelijke lasten zijn verantwoord op de voorziening Groot Onderhoud. Het verschil tussen de prognose en de werkelijke situatie van circa € 202.000 (excl. p) is veroorzaakt door de volgende redenen:

1. De beschikbare capaciteit is in 2019 ook ingezet is voor de afronding van een aantal projecten Groot Onderhoud dat doorgeschoven was uit 2017 en 2018 voor € 903.000. Het betrof het uitvoeren van niet-urgent groot onderhoud aan bruggen en steigers/vlonders. Daarnaast zijn asfaltwerkzaamheden en zijn enkele kleinere projecten verhardingen, bruggen en gebouwen uitgevoerd in 2019.	+ € 903.000
2. Verhoging lasten ten opzichte van de begroting van Bos en Bepanting in 2019 van € 195.000 in verband met essentaksterfte en planmatig bosbeheer in Lage Bergse Bos. Daarnaast wordt voor deze post € 370.000 naar 2020 doorgeschoven, hier is rekening mee gehouden in de voorziening.	+ € 195.000
3. Er zijn minder lasten dan begroot € 51.000 voor baggerwerkzaamheden in verband met aanbestedingsvoordeel en doorschuiven naar 2020. Er wordt voor deze post € 20.000 naar 2020 doorgeschoven, hier is rekening mee gehouden in de voorziening.	-/- € 51.000

4. Het budget van € 101.000 voor steigers in in 2019 niet uitgegeven, hiervan wordt € 95.000 doorgeschoven naar 2020, hiermee is rekening gehouden in de voorziening. -/- € 101.000
5. Voor de post Asfalt is € 471.000 minder uitgegeven dan begroot, deze werkzaamheden worden naar verwachting in 2020 uitgevoerd voor € 454.000, hiermee is rekening gehouden in de voorziening. -/- € 471.000
6. Voor de post Duikers is € 80.000 minder uitgegeven dan begroot, deze werkzaamheden worden naar verwachting in 2020 uitgevoerd, hiermee is rekening gehouden in de voorziening met € 72.000. -/- € 80.000
7. Er was budget voor overige posten, zoals lampjes, van € 116.000 opgenomen, hiervoor zijn geen lasten geweest in 2019. Daarnaast wordt voor deze post € 41.000 naar 2020 doorgeschoven, hier is rekening mee gehouden in de voorziening. -/- € 116.000
8. Diverse posten groot onderhoud van € 77.000, zoals halfverharding, lagere lasten in 2019. Daarnaast wordt voor deze diverse posten € 34.000 naar 2020 doorgeschoven, hier is rekening mee gehouden in de voorziening. -/- € 77.000

Onderstaande tabel laat het verwachte verloop van de voorziening Groot Onderhoud zien voor de komende jaren, inclusief de herijking welke 2019 is uitgevoerd. De dotatie van de voorziening is vanaf 2020 jaarlijks met € 80.000 verlaagd, aangezien dit past binnen de meerjarige begroting.

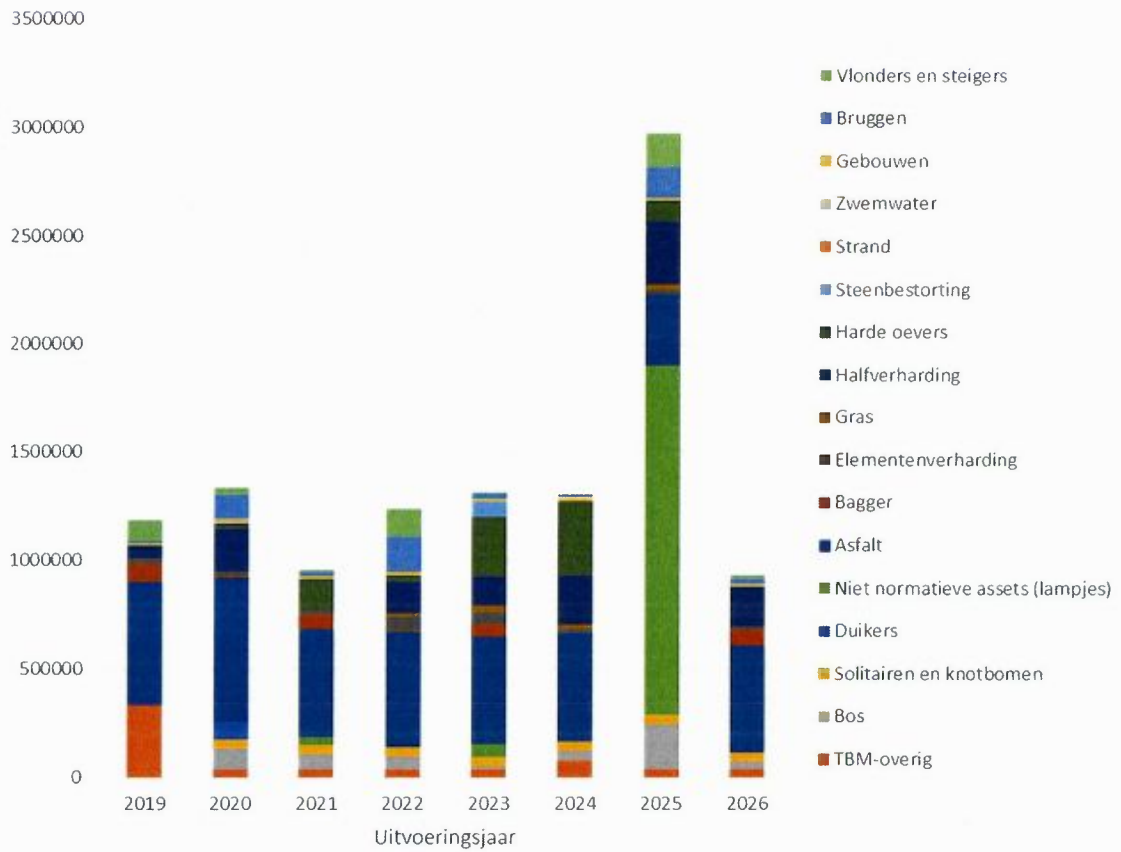
STAND VOORZIENING	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Stand voorziening per 1 januari	3.942.191	3.902.817	2.529.834	2.943.158	3.010.262	2.984.008
Dotatie	1.654.900	1.574.900	1.574.900	1.574.900	1.574.900	1.574.900
Onttrekking	1.694.274	2.947.882	1.161.577	1.507.795	1.601.154	1.584.308
Stand voorziening 31 december	3.902.817	2.529.834	2.943.158	3.010.262	2.984.008	2.974.599

N.B.: De onttrekking 2019 is inclusief de vanuit 2018 doorgeschoven GO werken, de onttrekking 2020 is inclusief de vanuit 2019 doorgeschoven GO werken.

Het meerjarenonderhoudsplan is gerelateerd aan het terreinbeheermodel en de daarin opgenomen doeltypes. Sommige doeltypes kennen fluctuaties in de lasten en vragen een planning met een meerjarenperspectief. Deze doeltypes zijn ondergebracht in specifieke categorieën, zoals baggeren of asfalt.

In onderstaand staafdiagram zijn de geplande lasten voor groot onderhoud (alleen de materiële lasten) op de verschillende categorieën weergegeven, inclusief herijking vanaf 2020.

RM Geplande uitgaven GO (excl P)

4.3 Financiering

Kasgeldlimiet

Tot het kasgeld behoren alle vlottende schulden < 1 jaar, de contante gelden in kas, de uitgaande gelden < 1 jaar en de tegoeden / schulden rekening-courant. Doel van de kasgeldlimiet is het beperken van de renterisico's op de korte schuld. De korte schuld is bedoeld voor de lopende uitgaven en zodoende is de limiet gekoppeld aan het begrotingstotaal. De kasgeldlimiet is vastgesteld op 8,2% van het totaal van de jaarbegroting bij aanvang van het jaar.

Bij dit schap wordt voldaan aan de kasgeldlimiet, aangezien er per saldo geen sprake is van een kortlopende schuld.

Renterisiconorm

De renterisiconorm stelt een limiet aan het renterisico over de lange termijn financiering. Het renterisico is het geldbedrag aan leningen dat in een bepaald jaar aan renteherziening en herfinanciering onderhevig is. Het renterisico mag maximaal 20% van het begrotingstotaal per 1 januari van het betreffende kalenderjaar bedragen. De renterisiconorm benadrukt het belang van een goede spreiding van de leningenportefeuille en de renterisico's.

De renterisiconorm is voor dit schap niet van toepassing, aangezien er geen sprake is van opgenomen geldleningen.

Schatkistbankieren

Bij het schatkistbankieren wordt dagelijks het saldo bij een vastgesteld drempelbedrag overgeboekt op een bankrekening ten gunste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Omgekeerd kan het saldo ook worden aangevuld ten laste van de rekening-courant die een decentrale overheid heeft bij de schatkist. Voor het schap zijn de benodigde overeenkomsten met het Rijk afgesloten. De beleggingen bij de Royal Bank of Scotland blijven tot het moment van vrijvallen gecontinueerd omdat deze vallen onder de vrijstelling van invoeringsdatum schatkistbankieren. Zie verder het overzicht in de toelichting op de balans, onderdeel Schatkistbankieren.

EMU saldo

De berekening van het EMU-saldo is op transactiebasis. Dit betekent dat de daadwerkelijke betaling van belang is. De berekeningswijze is vergelijkbaar met het kasstelsel, dat voor het Rijk van toepassing is. De decentrale overheden, waaronder gemeenschappelijke regeleingen, voeren echter een administratie uit op basis van het baten-lastenstelsel. Dit stelsel is voor de decentrale overheden verplicht op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten). Het EMU-saldo wordt berekend door, afhankelijk van de kasmutatie, bij het exploitatiesaldo enkele posten op te tellen of af te trekken.

Berekening EMU-saldo 2019 (X 1.000)

Omschrijving	Telling	Jaarstukken
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	+/+	-3.027
Afschrijvingen tlv de exploitatie	+/+	31
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+/+	-64
Investerings in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	309
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, die niet op de exploitatie zijn verantwoord en niet al in mindering zijn gebracht op investeringen in (im)materiële vaste activa	+/+	0
Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken	-/-	0
Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen	-/-	0
Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-/-	379
Aandeel in EMU-saldo		-3.747

4.4 Grondbeleid

Het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap Rottemeren heeft begin 2016 de nota grondbeleid vastgesteld, waarin de volgende uitgangspunten centraal staan Grond is een middel en geen doel.

- Bij en met de inzet van grond wordt financiële optimalisatie nagestreefd.
- Met de inzet van grond wordt samenwerking met gebiedspartijen gezocht.
- Hoewel het schap zelf geen grond- of opstalexploitaties voert, heeft zij in haar aanpak een actieve houding. Hierbij stuurt zij – in samenwerking met de andere gebiedspartijen - actief op programmering, kostenbeheersing en opbrengstoptimalisatie.
- Het schap werkt innovatief en extern gericht, zoekt naar nieuwe verbanden en geeft waar mogelijk ruimte aan nieuwe technologieën en duurzame toepassingen.
- Het schap neemt in beginsel niet risicodragend deel in gebieds- en vastgoedontwikkelingen en niet zelf grond-of opstalexploitaties voert..
- Bij de inzet van grond en vastgoed werkt het schap transparant en marktconform.

Financieel

Naast het algemene uitgangspunt van financiële optimalisatie is de inzet vooral gericht geweest op het behoud van het huidige niveau van inkomsten in de schapsbegroting, zulks in relatie tot de met eigendom/erfpacht samenhangende kosten. Door het aanhoudende herstel van de economie zal de investeringsbereidheid bij ontwikkelende partijen toenemen, maar concrete investeringsvoorbeelden zijn nog niet voor handen.

Oppervlakte:	31-12-2019	31-12-2018	Toelichting mutatie:
Totaal	1.254ha	1.256 ha	

Deze tabel betreft de grondpositie; in het onderdeel "gebiedsbeheer" van programma 1 wordt ingegaan op het beheerareaal en eventuele mutaties hierin.

Peildatum voor deze tabel is de kadastrale registratie per 31 december 2019. Dit in tegenstelling tot voorgaande jaren waarin gebruik werd gemaakt van het terreinbeheermodel. Deze wijziging leidt tot een geringe bijstelling van de grondpositie.

4.5 Bedrijfsvoering

Sinds 1 januari 2017 verricht Staatsbosbeheer de dienstverlening aan het recreatieschap op basis van de eind 2016 vastgestelde samenwerkingsovereenkomst tussen het schap, Provincie Zuid-Holland en Staatsbosbeheer. Het Dagelijks Bestuur heeft op 9 april 2018 uitgesproken deze samenwerking te willen continueren. Dit heeft ertoe geleid dat het recreatieschap en Staatsbosbeheer op 10 december 2018 een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor de periode 2019 tot en met 2023 hebben ondertekend.

In 2019 is een professionaliseringsslag gemaakt met betrekking tot de spendanalyse. Waar dit in 2018 tot vertraging bij de eindejaarscontrole leidde, is de spendanalyse afgelopen jaar naar een hoger plan getrokken door extra aandacht en investering in de kwaliteit. Dit heeft geleid tot een positief effect op de doorloop op de controle. In het afgelopen jaar heeft de professionalisering van het opleidingstraject zich voornamelijk gericht op de regelgeving omtrent BTW en VPB. Hiervoor zijn door een extern deskundige partij cursussen gegeven om het kennisniveau van de medewerkers te vergroten. Deze professionalisering zal door Staatsbosbeheer in 2020 een vervolg krijgen. Zodoende wordt geborgd dat de kennis en kunde binnen de organisatie up to date blijft. Verder is er door het aantrekken van een aparte projectcontroller een kwaliteitsimpuls gegeven aan projectcontrol.

De personele component van de dienstverlening door Staatsbosbeheer blijkt uit de volgende tabel.

Productomschrijving	Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Ontwikkeling	Algemene dekkingsmiddelen	Overhead	Totaal
Gebiedsbeheer	675.300				675.300
Economisch beheer	93.800				93.800
Regelgeving & handhaving	493.100				493.100
Communicatie	12.300				12.300
Planvorming & gebiedsontwikkeling		234.500			234.500
Bestuursproducten				102.100	102.100
Juridische ondersteuning & advisering				12.400	12.400
Financiën				69.300	69.300
Subtotaal	1.274.500	234.500	0	183.800	1.692.800
Dienstverlening in uitgaven voorziening	296.091				296.091
Groot Onderhoud					
Dienstverlening inzake kredieten	9.657	345.586			355.243
Totaal	1.580.248	580.086	0	183.800	2.344.134

JAARREKENING 2019

5.1 Balans per 31 december 2019

ACTIVA	31 december 2019	31 december 2018
Vaste activa		
Materiële vaste activa	4.989.897	4.711.710
Investerings met economisch nut	682.353	713.024
Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	4.307.544	3.998.686
Financiële vaste activa	-	2.000.000
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	-	2.000.000
Vlottende activa		
Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	11.021.811	12.350.616
Vorderingen op openbare lichamen	199.824	77.725
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd < dan 1 jaar	10.792.884	12.258.320
Overige vorderingen	29.103	14.571
Liquide middelen	3.472.245	4.738.255
Banksaldi	3.472.245	4.738.255
Overlopende activa	394.689	161.379
De van Europese en Nederlandse overheid lichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel	5.277	-
Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	389.412	161.379
Totaal	19.878.642	23.961.960

PASSIVA	31 december 2019	31 december 2018
Vaste passiva		
Eigen vermogen	13.943.838	16.970.831
Algemene reserve	4.456.258	4.669.407
Bestemmingsreserves	9.346.780	11.494.751
Gerealiseerde resultaat	140.800	806.673
Voorzieningen	4.233.322	4.296.853
Onderhoudsregulatievoorzieningen	3.902.817	3.942.191
Voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden	330.505	354.662
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer	750	1.000
Waarborgsommen	750	1.000
Vloeiende passiva		
Netto-vloeiende schulden rentetypische looptijd < 1 jaar	367.945	985.500
Overige schulden	367.945	985.500
Overlopende passiva	1.332.787	1.707.776
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	109.283	200.330
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	1.221.127	1.504.888
Overige vooruit ontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	2.377	2.558
Totaal	19.878.642	23.961.960

5.2 Overzicht van baten en lasten 2019

Programma	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Lasten					
Programma Beheer, Onderhoud en Exploitatie	4.322.723	4.328.000	4.359.000	4.256.486	102.514 V
Programma Ontwikkelingen	228.600	234.500	234.500	234.500	-
Algemene dekkingsmiddelen	8.987	17.300	8.300	609	7.691 V
Overhead	200.094	216.700	228.700	211.399	17.301 V
Totaal lasten	4.760.404	4.796.500	4.830.500	4.702.994	127.506 V
Baten					
Programma Beheer, Onderhoud en Exploitatie	1.518.792	737.357	1.212.807	1.221.954	9.147 V
Programma Ontwikkelingen	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	3.914.159	3.934.946	3.829.946	3.830.256	310 V
Overhead	-	-	-	-	-
Totaal baten	5.432.952	4.672.303	5.042.753	5.052.210	9.457 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	672.548	(124.197)	212.253	349.216	136.963 V
Kredieten					
Lasten kredieten	1.184.248	437.926	4.924.300	3.380.054	1.544.246 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	240.310	32.086	916.087	3.845	912.242 N
Saldo kredieten	(943.939)	(405.840)	(4.008.213)	(3.376.209)	632.004 V
Totaal saldo van baten en lasten	(271.391)	(530.037)	(3.795.960)	(3.026.993)	768.967 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	524.378	311.793	690.543	690.551	8 N
Onttrekking reserves	1.602.442	841.830	4.486.503	3.858.344	628.159 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	1.078.064	530.037	3.795.960	3.167.793	628.167 N
Geconsolideerd resultaat	806.673	-	-	140.800	140.800 V

Het overzicht van lasten en baten is als volgt opgebouwd:

Reguliere lasten en baten bedrijfsvoering

Dit onderdeel betreft de exploitatielasten en -baten van de structurele activiteiten. Dit zijn de jaarlijks min of meer in dezelfde vorm terugkerende activiteiten. Op basis van deze informatie kunnen meerjarige trends en ontwikkelingen worden geschetst.

Diverse lasten en baten bedrijfsvoering

In tegenstelling tot de reguliere lasten en baten komen deze exploitatielasten en -baten slechts incidenteel voor door de aard hiervan en/of de oorzaak. Het gaat hierbij om o.a. de effecten van periodieke herzieningen van voorzieningen, de financiële consequenties van uitspraken op beroeps- en bezwaarschriften die niet voorzien kunnen worden en terugontvangen bedragen. Deze zaken, welke niet zijn begroot, worden separaat gepresenteerd om de vergelijkbaarheid over de jaren heen eenvoudiger te maken.

Kredieten

De kredieten hebben betrekking op uitgaven gerelateerd aan activiteiten die zorgen voor veranderingen in de natuur- en recreatiegebieden, zoals investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte. Deze uitgaven worden gedekt vanuit bijdragen derden (subsidies, bijdragen) en/of onttrekkingen aan de algemene of bestemmingsreserves.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Dit onderdeel omvat alle mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves.

5.3 Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften, die het Besluit begroting en verantwoording (BBV) en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector daarvoor geven. Voor zover niet anders vermeld, worden de activa en passiva gepresenteerd in afgeronde bedragen van € 1.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden. Baten en lasten worden verantwoord tot hun brutobedrag.

Balans

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de daarop verrichte lineaire afschrijvingen. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. De afschrijvingen geschieden op basis van de verkrijgings- of aanschaffingsprijs en de geschatte economische levensduur. De afschrijving op het actief start per 1 januari van het kalenderjaar volgend op het jaar van aanschaf c.q. volledige egalisatie van de investering.

De volgende richtlijnen zijn grotendeels gehanteerd voor de afschrijvingstermijnen:

- gronden en terreinen	geen afschrijving
- bedrijfsgebouwen	25, 30 of 35 jaar
- grond- weg- en waterbouwkundige werken	10-35 jaar
- machines, apparaten en installaties	4,5,6,7,10 of 15 jaar
- overige materiële vaste activa	afhankelijk van de gebruiksduur

Het BBV onderscheidt de navolgende investeringen:

1. Investeringen met economisch nut
2. Investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investeringen met economisch nut

Investeringen hebben een economisch nut wanneer ze verhandelbaar zijn en/of indien ze kunnen bijdragen aan het genereren van middelen. Investeringen met economisch nut boven € 25.000 worden geactiveerd.

Investerings met maatschappelijk nut in de openbare ruimte

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut moeten door gewijzigde regelgeving per 1 januari 2018 worden geactiveerd. De richtlijn is dat Investerings met maatschappelijk nut boven € 25.000 per component worden geactiveerd.

Indien investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut worden geactiveerd, vindt de afschrijving hiervan eveneens lineair plaats. Door de invoering van de nieuwe systematiek blijven verschillen bestaan in de wijze waarop mag worden afgeschreven op investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut die voor het begrotingsjaar 2019 zijn gedaan. Om inzicht te geven in het deel van de activa dat wel vergelijkbaar is qua systematiek is in het verloopoverzicht in de toelichting op de balans aangegeven welk bedrag volgens de nieuwe systematiek is verantwoord en welk deel volgens een andere systematiek. In 2019 zijn er nog geen maatschappelijk nut investeringen afgeschreven.

In erfpacht uitgegeven gronden

Voor de in erfpacht uitgegeven gronden geldt de uitgifteprijs van eerste uitgifte als verkrijgingsprijs. Gronden in eeuwig durende erfpacht worden gewaardeerd tegen registratiewaarde. Eventuele afkoopsommen voor voortdurende contracten zijn verwerkt onder de langlopende schulden en vervallen naar rato van afkoopperiode vrij ten gunste van het resultaat.

Financiële vaste activa

De overige uitzettingen met een looptijd van één jaar of langer worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen

De banksaldi worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Overlopende activa

De overlopende activa (nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen) worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Eigen vermogen

Dit betreft de Algemene Reserve, de bestemmingsreserves en het gerealiseerde resultaat.

Voorzieningen

De onderhoudsregalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren grootonderhoud aan de kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die ter zake geformuleerd zijn. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid ter zake nader uiteengezet. De voorzieningen van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer, de netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar en de overlopende passiva
Deze posten worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

5.4 Toelichting op de balans

Vaste activa

Materiële vaste activa

Investerings met een economisch nut

Investerings met een economisch nut	Boekwaarde 1-1-2019	Investerings	Extra afschrijvingen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2019
Bedrijfsgebouwen	713.024	0	0	30.670	0	0	682.353
	713.024	0	0	30.670	0	0	682.353

De afschrijvingen betreffen de afschrijving op de Sluiswachterswoning Rottekade 2 en de boerderij Zuideinde.

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	Boekwaarde 1-1-2019	Investerings	Extra afschrijvingen	Afschrijvingen	Bijdrage van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en Terreinen	3.328.573	0	0	0	0	0	3.328.573
Ten laste van Afschrijvingsreserve:							
Grond- weg- en waterbouwkundige werken	670.113	308.859	0	0	0	0	978.972
	3.998.686	308.859	0	0	0	0	4.307.544

Van de gronden die in eigendom zijn van Natuur- en Recreatieschap Rottemeren, totaal 1254 hectaren, zijn enkele gronden uitgegeven in erfpacht, met name aan exploitanten. Dit leidt jaarlijks tot erfpachtopbrengsten. Met deze exploitanten zijn langdurige erfpachtcontracten afgesloten.

Financiële vaste activa

Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

	2019	2018
Saldo 1 januari	2.000.000	2.000.000
Investerings		
Aflossings	2.000.000	
Saldo 31 december	0	2.000.000

De uitzettingen betreffen beleggingen bij de Royal Bank of Scotland.
Per 31-12-2018 heeft de Royal bank of Scotland gebruik gemaakt van haar recht om de obligatielening te beëindigen. Dit is op 3 januari 2019 geëffectueerd.

Vlottende activa

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar

Vorderingen op openbare lichamen

	2019	2018
Debiteuren	199.824	77.725
Totaal	199.824	77.725

Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar

	2019	2018
Uitzettingen in 's Rijks schatkist < 1 jaar	10.792.884	12.258.320
Totaal	10.792.884	12.258.320

Sinds 2014 is het schatkistbankieren van toepassing. Hieronder zijn de bedragen weergegeven die op kwartaalbasis in de schatkist zijn aangehouden en de drempel die van toepassing was. De drempel is in 2019 overschreden.

Benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)				
	Verslagjaar			
Drempelbedrag	250			
	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	6.724	6.806	6.794	6.852
Ruimte onder het drempelbedrag				
Overschrijding van het drempelbedrag	6.474	6.556	6.544	6.602

Overige vorderingen

	2019	2018
Debiteuren	89.251	111.776
Voorziening dubieuze debiteuren	60.148	97.205
Per saldo	29.103	14.571

De mutatie in 2019 aan de voorziening dubieuze debiteuren betreft ontvangen betalingen van € 37.057.

Banksaldi

	2019	2018
ING-bank	41.986	41.979
Rekening Courant 6400.61.214 (variabel %)	50	1.417.693
Bank Nederlandse Gemeenten	199.986	48.873
ING 661349128 rekening courant VM	2.645.951	2.645.451
ING zakelijke spaarrekening	584.272	584.259
Totaal	3.472.245	4.738.255

Overlopende activa

- De van Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel

Project	Saldo 1-1-2019	Toevoegingen	Ontvangen bedragen	Saldo 31-12-2019
Kwaliteitsimpuls Biodiversiteit	0	4.962	0	4.962
Warmteleiding Rotterdam-Leiden	0	315	0	315
Totaal	0	5.277	0	5.277

- Overige nog te ontvangen bedragen en vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen

	2019	2018
Vooruitbetaalde bedragen	1.664	15.859
Nog te ontvangen rente	310	57.153
Ondernemers BTW	380	341
Door te berekenen kosten	143	40.382
Door te schuiven BTW	386.915	47.644
Totaal	389.412	161.379

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het verloop van de reserves in 2019 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2019	Bestemming Resultaat 2018	Toevoegingen in 2019	Onttrekkingen in 2019	Stand per 31-12-2019	Claims na 2019
Algemene Reserve	4.669.407	47.913	9.309	270.371	4.456.258	1.074.040
Bestemmingsreserves						
Investeringsreserve	3.143.305	758.760	378.752	467.173	3.813.644	2.114.066
Reserve beheer Noordoever	2.349.558		0	120.800	2.228.758	2.228.758
Reserve vervangingsinvesteringen RM	47.580		0	0	47.580	47.580
Reserve Programma Rivieroevers	3.000.000		0	3.000.000	0	0
Reserve Herinrichting gebied rond A16	2.385.468		0	0	2.385.468	2.385.468
Reserve Kwaliteitsimpuls RM (biodiversiteit)	50.000		0	0	50.000	50.000
Afschrijvingsreserve	518.840		302.490	0	821.330	821.330
totaal bestemmingsreserves	11.494.751	758.760	681.242	3.587.973	9.346.780	7.647.203
Totaal	16.164.158	806.673	690.551	3.858.344	13.803.038	8.721.242

ALGEMENE RESERVE

De Algemene Reserve heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.

	2019	2018
Saldo 1 januari	4.669.407	5.040.894
Bij: bestemming resultaat	47.913	66.796
Bij: toevoegingen	9.309	4.671
Af: Onttrekkingen	270.371	442.954
Saldo 31 december	<u>4.456.258</u>	<u>4.669.407</u>

Specificatie toevoegingen:

- conform 1e begrotingswijziging	9.309
Totaal toevoegingen	<u>9.309</u>

Specificatie onttrekkingen:

- conform 2e begrotingswijziging	42.300
Kredieten:	
- Ontwikkellocaties fase II	11.404
- RM Verkeerskundig onderzoek	107.171
- Marketing Ook dit is de Rotte	109.496
Totaal onttrekkingen	<u>270.371</u>

BESTEMMINGRESERVES

- Investeringsreserve

Het doel van de investeringsreserve is het dekken van de kosten van nieuwe investeringen.

Investeringsreserve

	2019	2018
Saldo 1 januari	3.143.305	3.490.004
Bij: bestemming resultaat	758.760	583.372
Bij: toevoegingen	378.752	867
Af: Onttrekkingen	467.173	930.938
Saldo 31 december	<u>3.813.644</u>	<u>3.143.305</u>

Specificatie toevoegingen:

- Conform 2e begrotingswijziging	378.752
Totaal toevoegingen	<u>378.752</u>

Specificatie onttrekkingen:

- Conform programma begroting Sluiswachterswoning	12.700
- Conform programma begroting	302.490
Kredieten:	
- Monitoring Eendragtspolder	17.824
- Project Ontwikkellocaties RM	348
- Projectplan Marketing en Programma Rotte	3.717
- Ontwikkelplan Rottemeren	117.799
- Intensivering communicatie KLB	12.295
Totaal onttrekkingen	<u>467.173</u>

- Reserve Beheer Noordoever

Recreatieschap Rottemeren heeft voor het BRG (Bestaand Rotterdams Gebied) project Noordoever de verantwoordelijkheid voor het beheer van de Noordoever afgekocht. Om het beheer van de Noordoever over te nemen is een eenmalige afkoopsom beschikbaar gesteld door het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam. Jaarlijks wordt voor het beheer en onderhoud € 120.800 onttrokken uit de reserve Beheer Noordoever.

	2019	2018
Saldo 1 januari	2.349.558	2.470.396
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	120.800	120.838
Saldo 31 december	<u>2.228.758</u>	<u>2.349.558</u>

Specificatie onttrekkingen:

- Beheer Noordoever conform begroting	120.800
Totaal onttrekkingen	<u>120.800</u>

- Reserve vervangingsinvesteringen

De reserve vervangingsinvesteringen heeft als doel het dekken van de kosten van vervangingsinvesteringen.

	2019	2018
Saldo 1 januari	47.580	47.580
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	47.580	47.580

- Reserve Rivieroevers

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot het instellen van de bestemmingsreserve Rivieroevers van waaruit de meerjarige bijdrage vanuit het recreatieschap aan de ontwikkeling van het Programma Rivieroevers met een maximaal van totaal € 3 miljoen kan plaatsvinden. Deze bijdrage is onder de voorwaarde dat de Gemeente Rotterdam zelf tenminste een vergelijkbaar bedrag investeert.

	2019	2018
Saldo 1 januari	3.000.000	3.000.000
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	3.000.000	0
Saldo 31 december	0	3.000.000

Specificatie onttrekkingen:

- SOK De Binnenstedelijke Rotte

3.000.000

Totaal onttrekkingen

3.000.000

- Reserve Herinrichting Gebied A16

Eind 2016 heeft het Algemeen Bestuur besloten tot het instellen van een bestemmingsreserve van € 2,5 miljoen voor de financiering van de bovenwettelijke maatregelen voor het gebied rond de aan te leggen A16 in het Lage Bergse Bos. Daarnaast heeft het Algemeen Bestuur besloten tot een krediet van € 50.000 vanuit de reserve voor het proces van een kwaliteitsimpuls voor het Lage Bergse Bos.

	2019	2018
Saldo 1 januari	2.385.468	2.493.179
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	107.711
Saldo 31 december	2.385.468	2.385.468

- Reserve Kwaliteitsimpuls Biodiversiteit

I.s.m. de Natuur- en vogelwacht Rotta is in 2016 een project opgestart waarbij de biodiversiteit in het Rottmerengebied verbetert. Naast de door PZH verstrekte subsidie staat het Recreatieschap garant voor het beheer van de voorzieningen gedurende 10 jaar en staat voor een deel garant

voor fondsenwerving zodat de cofinanciering van de subsidie zeker is. Hiervoor is tot de reserve Kwaliteits impuls Biodiversiteit in 2016 besloten.

	2019	2018
Saldo 1 januari	50.000	50.000
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	50.000	50.000

- Afschrijvingsreserve

Deze reserve is ingesteld ter dekking van de toekomstige afschrijvingslasten van de investeringen met maatschappelijk nut.

	2019	2018
Saldo 1 januari	518.840	0
Bij: toevoegingen	302.490	518.840
Af: Onttrekkingen	0	0
Saldo 31 december	821.330	518.840

Specificatie toevoegingen:

- conform programma begroting

Totaal toevoegingen

302.490
302.490

Gerealiseerd resultaat

Gerealiseerd resultaat

	2019	2018
Gerealiseerd resultaat	140.800	806.673

Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2019 wordt in het hierna volgende overzicht weergegeven.

	Stand per 01-01-2019	Toevoegingen in 2019	Onttrekkingen in 2019	Stand per 31-12-2019	Claims na 2019
Voorziening Groot Onderhoud	3.942.191	1.654.900	1.694.274	3.902.817	
Voorziening puinstortgelden LNV	161.405	0	0	161.405	
Voorziening afkoopsommen	193.257	0	24.157	169.100	169.100
Totaal	4.296.853	1.654.900	1.718.431	4.233.322	0

ONDERHOUDSEGALISATIEVOORZIENINGEN

Voorziening groot onderhoud

Het doel van deze voorziening is het gelijkmatig verdelen van de lasten van groot onderhoud over de jaren. Hiertoe wordt jaarlijks een gelijkblijvende dotatie ten laste van de exploitatie gebracht. De werkelijke grootonderhoudskosten worden direct ten laste van de voorziening verantwoord.

	2019	2018
Saldo 1 januari	3.942.191	3.424.828
Bij: toevoegingen	1.654.900	1.654.900
Af: Aanwendungen	1.694.274	1.137.537
Saldo 31 december	3.902.817	3.942.191
<i>Specificatie toevoegingen:</i>		
- conform programmabegroting	1.654.900	
Totaal toevoegingen	1.654.900	
<i>Specificatie aanwendungen:</i>		
- Groot Onderhoud	1.694.274	
Totaal aanwendungen	1.694.274	

Voor een toelichting op de onttrekking 2019 Groot Onderhoud wordt verwezen naar de programmaverantwoording (4.2 onderhoud kapitaalgoederen).

VOORZIENINGEN VAN DERDEN VERKREGEN MIDDELEN DIE SPECIFIEK BESTEED MOETEN WORDEN

a) Voorziening puinstortgelden LNV

De voorziening puinstortgelden LNV is geheel geormerkt door het voormalig ministerie LNV en besteding kan plaatsvinden voor de aankoop van gronden en de inrichting hiervan in het Recreatiegebied.

	2019	2018
Saldo 1 januari	161.405	161.405
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Aanwendungen	0	0
Saldo 31 december	161.405	161.405

b) Voorziening afkoopsommen

Dit betreft de in 2015 ontvangen afkoopsommen ten behoeve van toekomstig Regulier Onderhoud vanuit het project Hoekse Park. Het bedrag is als volgt opgebouwd:

- afkoop onderhoud brug € 132.231;
- Stadsregio bijdrage € 100.000;
- Meerjarig onderhoud natuurvriendelijke oevers € 9.340.

Vanaf 2017 valt in een periode van 10 jaar het totaalbedrag van € 241.571 vrij ten gunste van het Regulier Onderhoud in de exploitatie.

	2019	2018
Saldo 1 januari	193.257	217.414
Bij: toevoegingen	0	0
Af: Aanwendungen	24.157	24.157
Saldo 31 december	169.100	193.257

Specificatie aanwendungen:

- Jaarlijkse vrijval cfm besluit 3e BW 2017	24.157
Totaal aanwendungen	24.157

Vaste schulden met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

Waarborgsommen

	2019	2018
Saldo 1 januari	1.000	500
Vermeerderingen	750	1.000
Aflossingen	1.000	500
Saldo 31 december	750	1.000

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Overige schulden

	2019	2018
- Crediteuren	367.945	985.500
Totaal	367.945	985.500

Overlopende passiva

- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.

	2019	2018
- Te ontvangen facturen (leveranties en diensten van derden)	70.647	25.905
- Dienstverlening SBB	0	166.572
- Ondernemers BTW	38.636	7.853
	109.283	200.330

- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren

De specificatie van deze balanspost is als volgt:

Ontvangen van overige Nederlandse overheidslichamen

Project	Saldo 1-1-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2019
Kwaliteitsimpuls RM Biodiversiteit	34.769		34.769	0
Restantsubsidie HP t.b.v. Molengangenpad (Verbindingenplan RM Bentwoud)	817.238		27.800	789.438
Eendragtspolder	135.021		19.384	115.637
Vaarnetwerk Rotte	0			0
Projectplan marketing en programma Rotte	0			0
Vaarnetwerk Fase II	50.000		17.695	32.305
Bewegwijzeringssysteem vanaf de Rotte	24.953		14.062	10.891
Aanleg 2e ring fietspad Kooilaan	50.000		28.268	21.732
Totaal	1.111.981	0	141.978	970.003

Ontvangen van het Rijk

Project	Saldo 1-1-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen of terugbetaalde bedragen	Saldo 31-12-2019
Watercompensatie A16	392.907	306.558	448.341	251.124
Totaal	392.907	306.558	448.341	251.124

Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Langlopende verplichtingen

De meerjarige contracten zijn geïnventariseerd. Het betreft met name contracten meerjarige bestekken voor regulier onderhoud (bv hygiëne).

De belangrijkste resterende verplichtingen (> € 100.000) per eind 2019 voor dit schap zijn:

- * Bestek regulier onderhoud hygiëne € 203.464;
- * Samenwerkingsovereenkomst Staatsbosbeheer € 7.963.144.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Er is ook een andere gebeurtenis na balansdatum naar voren gekomen. Door het verbreden van een watergang in het verleden in de Eendragtspolder heeft er afkalving plaatsgevonden. De schade waarvoor met de wederpartij de zaak geschikt kan worden is in totaal € 50.000, welke de verzekering slechts voor € 4.500 dekt. In 2020 wordt de beslissing genomen of de zaak zal worden geschikt.

5.5 Toelichting op het overzicht van baten en lasten 2019

Programma 1 – Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden

Programma Beheer, onderhoud en exploitatie gebieden	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Lasten					
Inrichting, beheer en exploitatie	3.828.586	3.809.500	3.840.500	3.733.375	107.125 V
Regelgeving & handhaving	480.600	493.900	493.900	493.100	800 V
Communicatie	13.537	24.600	24.600	30.011	5.411 N
Totaal lasten	4.322.723	4.328.000	4.359.000	4.256.486	102.514 V
Baten					
Inrichting, beheer en exploitatie	1.518.792	737.357	1.212.807	1.221.954	9.147 V
Regelgeving & handhaving	-	-	-	-	-
Communicatie	-	-	-	-	-
Totaal baten	1.518.792	737.357	1.212.807	1.221.954	9.147 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	(2.803.931)	(3.590.643)	(3.146.193)	(3.034.531)	111.662 V
Kredieten					
Lasten kredieten	595	-	5.110	-	5.110 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	7.375	-	5.110	595	4.515 N
Saldo kredieten	6.780	-	-	595	595 V
Totaal saldo van baten en lasten	(2.797.150)	(3.590.643)	(3.146.193)	(3.033.936)	112.257 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	-	378.750	378.752	2 N
Onttrekking reserves	133.520	133.500	140.000	140.000	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	133.520	133.500	(238.750)	(238.752)	2 N
Generaaliseerd resultaat	(2.663.630)	(3.457.143)	(3.384.943)	(3.272.688)	112.255 V

Gebiedsbeheer:

Lasten gebiedsbeheer € 37.900 voordelig

Economisch beheer:

Belastingen € 63.500 voordelig

Communicatie:

€ 5.411 nadelig

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging
economisch en terreinbeheer					
- Verkoop Rottedijk 14, Rottebandreef 35 en ruimte voor ruimte Eendragtspolder	378.746	378.750			
- ontvangst dubieuze debiteuren	37.057	25.000			
- Belastingen teruggaven voorgaande jaren	70.273	69.000			
Kredieten			Kredieten		
- Dekking bijdrage derden		5.110	- Kredieten		5.110
- Dekking uit exploitatie	595				
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Investeringsreserve tbv exploitatie	12.700	12.700	- Investeringsreserve	378.752	378.752
- Reserve Beheer Noordoever	120.800	120.800			
- Algemene Reserve	6.500	6.500			
Totaal	626.671	617.860	Totaal	378.752	383.862
Saldo	247.919	233.998			

Programma 2 - Ontwikkeling

Programma Ontwikkelingen	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Lasten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	228.600	234.500	234.500	234.500	-
Totaal lasten	228.600	234.500	234.500	234.500	-
Baten					
Planvorming & gebiedsontwikkeling	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(228.600)	(234.500)	(234.500)	(234.500)	-
Kredieten					
Lasten kredieten	1.143.850	437.926	4.919.190	3.380.054	1.539.136 V
Baten kredieten (bijdragen derden)	232.935	32.086	910.977	3.250	907.727 N
Saldo kredieten	(910.915)	(405.840)	(4.008.213)	(3.376.804)	631.409 V
Totaal saldo van baten en lasten	(1.139.515)	(640.340)	(4.2+2.713)	(3.611.304)	631.409 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	911.181	405.840	4.008.213	3.380.054	628.159 N
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	911.181	405.840	4.008.213	3.380.054	628.159 N
Ge realiseerd resultaat	(228.334)	(234.500)	(234.500)	(231.250)	3.250 V

De onttrekking aan de reserves betreffen de dekking van de lasten kredieten.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging
Kredieten			Kredieten		
- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording	3.250	910.977	- Diverse kredieten, zie tabel in programmaverantwoording	3.380.054	4.919.190
- Dekking uit exploitatie					
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Algemene reserve, dekking kredieten	228.071	381.498			
- Investeringsreserve, dekking kredieten	147.918	319.554			
- Reserve Herinrichting Gebied rond A16, dekking kredieten		171.823			
- Reserve Rivieroevers	3.000.000	3.000.000			
- Reserve Biodiversiteit, dekking kredieten		3.576			
Totaal	3.379.239	4.787.428	Totaal	3.380.054	4.919.190
Saldo				814	131.762

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Lasten					
Deelnemersbijdrage	-	-	-	-	-
Overige structurele lasten	8.987	17.300	8.300	609	7.691 V
Totaal lasten	8.987	17.300	8.300	609	7.691 V
Baten					
Deelnemersbijdrage	3.756.146	3.829.946	3.829.946	3.829.946	-
Overige structurele baten	158.013	105.000	-	310	310 V
Totaal baten	3.914.159	3.934.946	3.829.946	3.830.256	310 V
Saldo gewone bedrijfsvoering	3.905.172	3.917.646	3.821.646	3.829.647	8.001 V
Kredieten					
Lasten kredieten	-	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	-	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	3.905.172	3.917.646	3.821.646	3.829.647	8.001 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	524.378	311.793	311.793	311.799	6 N
Onttrekking reserves	517.937	302.490	338.290	338.290	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	(6.441)	(9.303)	26.497	26.491	6 N
Gerealiseerd resultaat	3.898.731	3.908.343	3.848.143	3.856.138	7.995 V

Lasten

Het voordelige resultaat ten opzichte van de begroting betreft met name het budget voor onvoorzien van €7.000 dat niet is aangewend.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging
Onttrekkingen aan reserves			Toevoegingen aan reserves		
- Investeringsreserve t.b.v. vorming	302.490	302.490	- Afschrijvingsreserve	302.490	302.490
- Afschrijvingsreserve			- Algemene reserve	9.309	9.303
- Algemene reserve	35.800	35.800	- Investeringsreserve		
Totaal	338.290	338.290	Totaal	311.799	311.793
Saldo	26.491	26.497			

Overzicht Overhead

Overhead	Rekening 2018	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Rekening 2019	Resultaat
Lasten					
Bestuurlijke aangelegenheden	200.094	216.700	228.700	211.399	17.301 V
Totaal lasten	200.094	216.700	228.700	211.399	17.301 V
Baten					
Bestuurlijke aangelegenheden	-	-	-	-	-
Totaal baten	-	-	-	-	-
Saldo gewone bedrijfsvoering	(200.094)	(216.700)	(228.700)	(211.399)	17.301 V
Kredieten					
Lasten kredieten	39.803	-	-	-	-
Baten kredieten (bijdragen derden)	-	-	-	-	-
Saldo kredieten	(39.803)	-	-	-	-
Totaal saldo van baten en lasten	(239.897)	(216.700)	(228.700)	(211.399)	17.301 V
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves					
Toevoeging reserves	-	-	-	-	-
Onttrekking reserves	39.803	-	-	-	-
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	39.803	-	-	-	-
Gerealiseerd resultaat	(200.094)	(216.700)	(228.700)	(211.399)	17.301 V

Toelichting:

Het voordelige verschil van € 17.301 wordt met name veroorzaakt door lagere kosten voor juridische kosten.

Voor een verdere toelichting wordt verwezen naar de programmaverantwoording.

Overzicht incidentele baten en lasten

Incidentele baten			Incidentele lasten		
Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging	Omschrijving	Realisatie 2019	Begroting 2019 na wijziging
<i>Kredieten</i>			<i>Kredieten</i>		
-			- Onderzoek naar toekomstscenario's		
<i>Onttrekkingen aan reserves</i>			<i>Toevoegingen aan reserves</i>		
- Algemene reserve, dekking krediet			-		
Totaal	0	0	Totaal	0	0
Saldo					

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Toevoegingen reserves	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel
Omschrijving programma				
Programma Beheer, onderhoud en exploitatie	378.752		378.752	
Programma Ontwikkeling	0		0	
Algemene dekkingsmiddelen	311.793		311.799	
Overhead	0		0	
Totaal	690.545	0	690.551	0

Onttrekkingen reserves	Raming mutaties reserves begrotingsjaar na wijziging		Realisatie mutaties reserves begrotingsjaar	
	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Baten (onttrekking reserve)	Waarvan structureel
Omschrijving programma				
Programma Beheer, onderhoud en exploitatie	140.000	133.500	140.000	133.500
Programma Ontwikkeling	4.008.215		3.380.053	
Algemene dekkingsmiddelen	338.290		338.290	
Overhead	0		0	
Totaal	4.486.505	133.500	3.858.343	133.500

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op Staatsbosbeheer van toepassing zijnde regelgeving.

In 2019 is op basis van de afgesloten dienstverleningsovereenkomsten en mandaatregeling, dhr. Thijsen, directeur Staatsbosbeheer, topfunctionaris volgens de WNT. Hij is in loondienst bij Staatsbosbeheer.

De in onderstaande tabellen opgenomen bezoldigingen (kosten) zijn niet als zodanig in rekening gebracht bij het Natuur- en Recreatieschap. De inzet (dienstverlening) valt namelijk onder de samenwerkingsovereenkomst met het Natuur- en Recreatieschap en de hiermee samenhangende kosten zijn conform de begroting 2019 in rekening gebracht bij het Natuur- en Recreatieschap (fixed-price).

Het bezoldigingsmaximum in 2019 is € 194.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt met ingang van 2016 voor de eerste 12 kalendermaanden een afwijkende normering, zowel voor de duur van de opdracht als voor het uurtarief.

1a. Leidinggevende topfunctionaris met dienstbetrekking:

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking

Gegevens 2019	
bedragen x € 1	S. Thijsen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01-01 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	190.010
Beloningen betaalbaar op termijn	22.044
<i>Subtotaal</i>	<i>212.054</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Totale bezoldiging	212.054
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	Overgangregeling
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.
Gegevens 2018	
bedragen x € 1	S. Thijsen
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01-01 tm 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	197.410
Beloningen betaalbaar op termijn	20.663
<i>Subtotaal</i>	<i>218.073</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000
Totale bezoldiging	218.073

Op de bezoldiging van de heer S. Thijsen is het overgangsrecht op basis van artikel 7.3 WNT van toepassing. Daarin is opgenomen dat vanaf 01 januari 2019 een stapsgewijze afbouw zal plaatsvinden tot maximaal 100 % van het bezoldigingsmaximum op 1 januari 2022. Behalve de heer S. Thijsen zijn er geen topfunctionarissen conform de WNT met dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2019 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT (Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens) of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

1b. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
Dhr. B. Wijbenga	Voorzitter
Dhr. D.A. de Haas	DB lid en vice-voorzitter
Dhr. S.A.F. Fortuyn	DB lid en 2 ^e vice-voorzitter
Dhr. S. de Langen	AB lid
Dhr. J. Hordijk	AB lid
Mw. K. Arends	AB lid

In de kolom "duur van het dienstverband" is de duur van het bestuurslidmaatschap vermeld.
De genoemde vergoedingen zijn over 2019 zijn nihil en liggen dus onder de daarvoor gestelde wettelijke grens van € 194.000,-.

Samenstelling van het bestuur in het verslagjaar

Leden Dagelijks Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Plaatsvervanger
Dhr. B. Wijbenga (voorzitter)	Gemeente Rotterdam	
Dhr. D.A. de Haas (1e vice voorzitter)	Gemeente Zuidplas	
Dhr. S.A.F. Fortuyn (2e vice voorzitter)	Gemeente Lansingerland	

Leden Algemeen Bestuur

Naam	Gemeente / organisatie	Plaatsvervanger
Dhr. B. Wijbenga	Gemeente Rotterdam	
Dhr. S. de Langen	Gemeente Rotterdam	
Dhr. D.A. de Haas,	Gemeente Zuidplas	Dhr. K.J.G. Kats ¹⁾ Dhr. S. Stoop ²⁾ Dhr. J.F. Weber ³⁾
Dhr. J. Hordijk	Gemeente Zuidplas	Dhr. K.J.G. Kats ¹⁾ Dhr. S. Stoop ²⁾ Dhr. J.F. Weber ³⁾
Dhr. S.A.F. Fortuyn	Gemeente Lansingerland	Dhr. A. Abee
Mw. K. Arends	Gemeente Lansingerland	Dhr. A. Abee
¹⁾ 1 januari 2019 – 10 januari 2019 ²⁾ 10 januari 2019 – 17 september 2019 ³⁾ 17 september 2019 – 31 december 2019		

5.6 Verdeling naar taakvelden

Verdeling taakvelden	lasten 2019	baten 2019	saldo 2019
0.4 - Overhead	211.399	-	211.399-
0.5 - Treasury	609	-	609-
0.8 - Overige baten en lasten	690.551	3.858.344	3.167.793
5.7 - Openbaar groen en (openlucht) recreatie	7.871.039	1.226.109	6.644.930-
0.11 - Resultaat van de rekening baten en lasten	-	3.829.946	3.829.946
Totaaltelling lasten en baten	8.773.599	8.914.399	140.800

Aan het algemeen bestuur van
Recreatieschap Rottemeren

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda

T: +31 (0)76 525 00 00
F: +31 (0)76 525 00 50

breda@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Recreatieschap Rottemeren te Schiedam gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van zowel de baten en lasten over 2019 als van de activa en passiva van Recreatieschap Rottemeren op 31 december 2019 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV);
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2019 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordeningen van de gemeenschappelijke regeling zelf, zoals vastgelegd in het normenkader rechtmatigheid 2019.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. het overzicht van baten en lasten over 2019;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het normenkader rechtmatigheid 2019 dat is vastgesteld door het algemeen bestuur op 2 december 2019 en het controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2019 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'. Wij zijn onafhankelijk van Recreatieschap Rottemeren zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2019 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub j Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 87.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2019. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoel in artikel 3 Bado.

B. Verklaring over de in de jaarstukken opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvatten de jaarstukken andere informatie, die bestaat uit:

- het jaarverslag, waaronder de bestuurlijke samenvatting, leeswijzer, programmaverantwoording en de paragrafen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van het BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening**Verantwoordelijkheden van het algemeen en dagelijks bestuur voor de jaarrekening**

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving, waaronder gemeentelijke verordeningen, opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in het normenkader rechtmatigheid 2019.

In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur afwegen of de financiële positie voldoende is om de gemeenschappelijke regeling in staat te stellen de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen. Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeenschappelijke regeling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, het normenkader rechtmatigheid 2019, het Controleprotocol WNT 2019, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude dat baten en lasten alsmede de balansmutaties als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur van de gemeenschappelijke regeling en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de risico's vanuit de reguliere bedrijfsvoering financieel op te vangen aanvaardbaar is.

Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen.

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Breda, 25 juni 2020
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Was getekend,

drs. R. Opendorp RA